УКРАЇНА
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ
Миколаївська гімназія № 2

Миколаївської міської ради Миколаївської області

вул. Адміральська, 24, м. Миколаїв, 54001, тел./факс (0512) 37-22-46

e-mail: g-Nic2@yandex.ru Код ЄДРПОУ 20917605

ПРОГРАМА РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ №2

«ОБДАРОВАНІСТЬ»

ВСТУП

Гімназія — ***середній загальноосвітній навчально-виховний заклад ІІ-ІІІ ступенів, що забезпечує науково-теоретичну, гуманітарну, загальнокультурну підготовку <u>обдарованих і здібних дітей.</u>***

У своїй діяльності при роботі з обдарованими і здібними учнями заклад керується такими основними ***нормативними документами щодо організації роботи з обдарованими учнями:***

1. ***Концепція загальної середньої освіти,*** у якій з основних завдань сучасної школи визначено «різнобічний розвиток індивідуальності дитини на основі виявлення її задатків і здібностей, формування ціннісних орієнтацій, задоволення інтересів і потреб».
2. ***Закон України «Про загальну середню освіту «(ст.5, 9,11,29).***
   «Для розвитку здібностей, обдарувань і талантів дітей створюються профільні класи (з поглибленим вивченням окремих навчальних предметів або початкової допрофесійної підготовки), спеціалізовані школи, гімназії, ліцеї, колегіуми, а також різні типи навчально-виховних комплексів, об’єднань».
3. ***Закон України «Про основні засади державної підтримки обдарованих дітей та молоді України».***
4. ***Національна доктрина розвитку освіти***
   «Держава повинна забезпечувати: формування в дітей та молоді сучасного світогляду, розвиток творчих здібностей і навичок самостійного наукового пізнання, самоосвіти та самореалізації особистості; … створення умов для розвитку обдарованих дітей і молоді».
5. ***Концепція Загальнодержавної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на 2006-2016 роки».***
6. ***Указ Президента України від 30.09.2010 №927/2010 «Про заходи щодо розвитку системи виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей і молоді»***
7. ***Обласна Цільова соціальна програма розвитку освіти Миколаївської області на 2011–2016 роки***

Інформаційне забезпечення програми з обдарованими: нормативні документи, матеріали періодичних видань та Інтернет - мережі, наукові роботи психологів і педагогів з відповідної теми, друковані матеріали передового педагогічного досвіду освітян.

Виходячи з вищезазначеного, ***головною метою,*** яку поставив перед собою педагогічний колектив Миколаївської гімназії №2, є створення системи роботи з обдарованими учнями, психолого-педагогічного супроводу для реалізації різних видів обдарованості через формування загальних і спеціальних компетентностей на основі позитивної «Я-концепції».

Завдання гімназії щодо розвитку обдарованих дітей:

- забезпечення умов для самореалізації кожного учня в різних видах діяльності, їх повноцінного морального, психічного, фізичного розвитку (розвиток природних позитивних нахилів, здібностей й обдарованості, творчого мислення, потреби і вміння самовдосконалюватися тощо);
- психолого-педагогічний супровід обдарованих і талановитих учнів;
- формування громадянської позиції, виховання почуття власної гідності, готовності до трудової діяльності, відповідальності за свої дії;
- виховання морально і фізично здорового покоління;
- оновлення змісту освіти, розробка і апробація нових педагогічних технологій, методів і форм навчання та виховання.

Основними принципами роботи з обдарованими учнями є :

- організація навчання на основі персональної зацікавленості учня, його індивідуальних інтересів і здібностей;
- побудова взаємин на основі творчого співробітництва;
- створення індивідуальної траєкторії розвитку обдарованої дитини;
- вільний вибір форм, напрямів, методів навчальної діяльності учня;
- розвиток системного наукового мислення;
- гуманістичний підхід до навчально-виховного процесу;
- створення творчого колективу педагогів та їх активної взаємодії на основі реалізації загальнодержавних стандартів та впровадження передового педагогічного досвіду.

Дані принципи реалізуються як творчий інтегрований процес.

Зміст гімназійної освіти включає наступні особливості:

- глибоке цілевизначення і відповідальність учня та вчителя за результати навчання;
- чітка орієнтація на високий рівень навчальних можливостей;

- підвищена увага до здібних та обдарованих учнів;
- логічну послідовність курсів за вибором, факультативів, гуртків та секцій;
- тісний зв’язок урочних та позаурочних, шкільних та позашкільних форм виховної роботи;
- перевага в навчальному процесі проблемних, пошукових розвиваючих та інтерактивних форм і методів навчання;
- індивідуалізація навчання, розвитку та виховання гімназистів;
- впровадження головних положень особисто зорієнтованої педагогіки.

Спираючись на основні підходи (діяльнісний, компетентнісний, соціокультурний тощо) і враховуючи загальні вікові і психологічні особливості, з метою формування гармонійно розвиненої особистості і формування в ній загальнонавчальних і спеціальних компетентностей, розроблено алгоритм побудови моделі випускника гімназії:

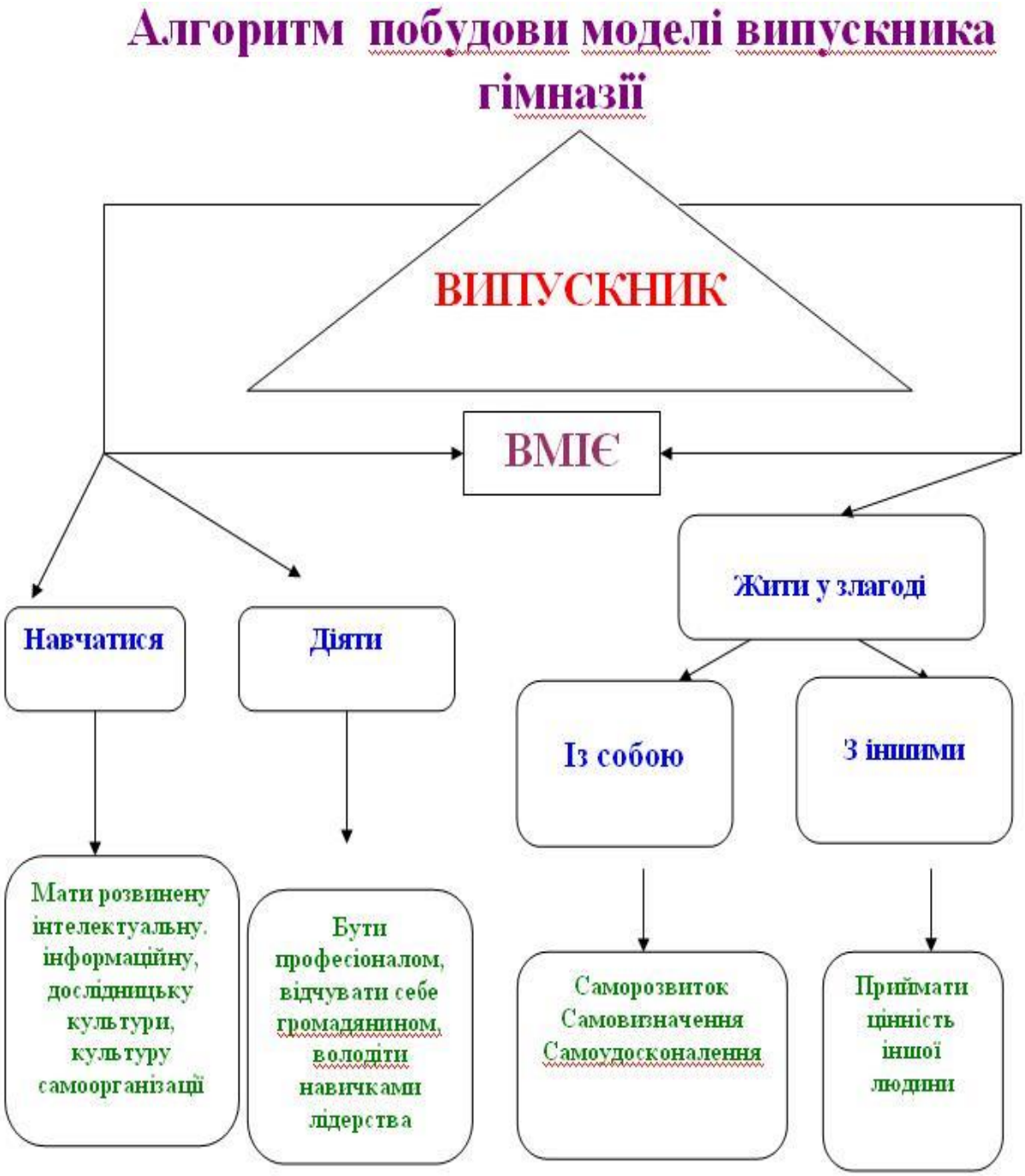

Рис.1

Розвиток вікових особливостей здійснюється відповідно до моделей учнів 5-11 класів (див. додатки 1-7) з метою реалізації «Позитивної Я-концепції» випускника гімназії:

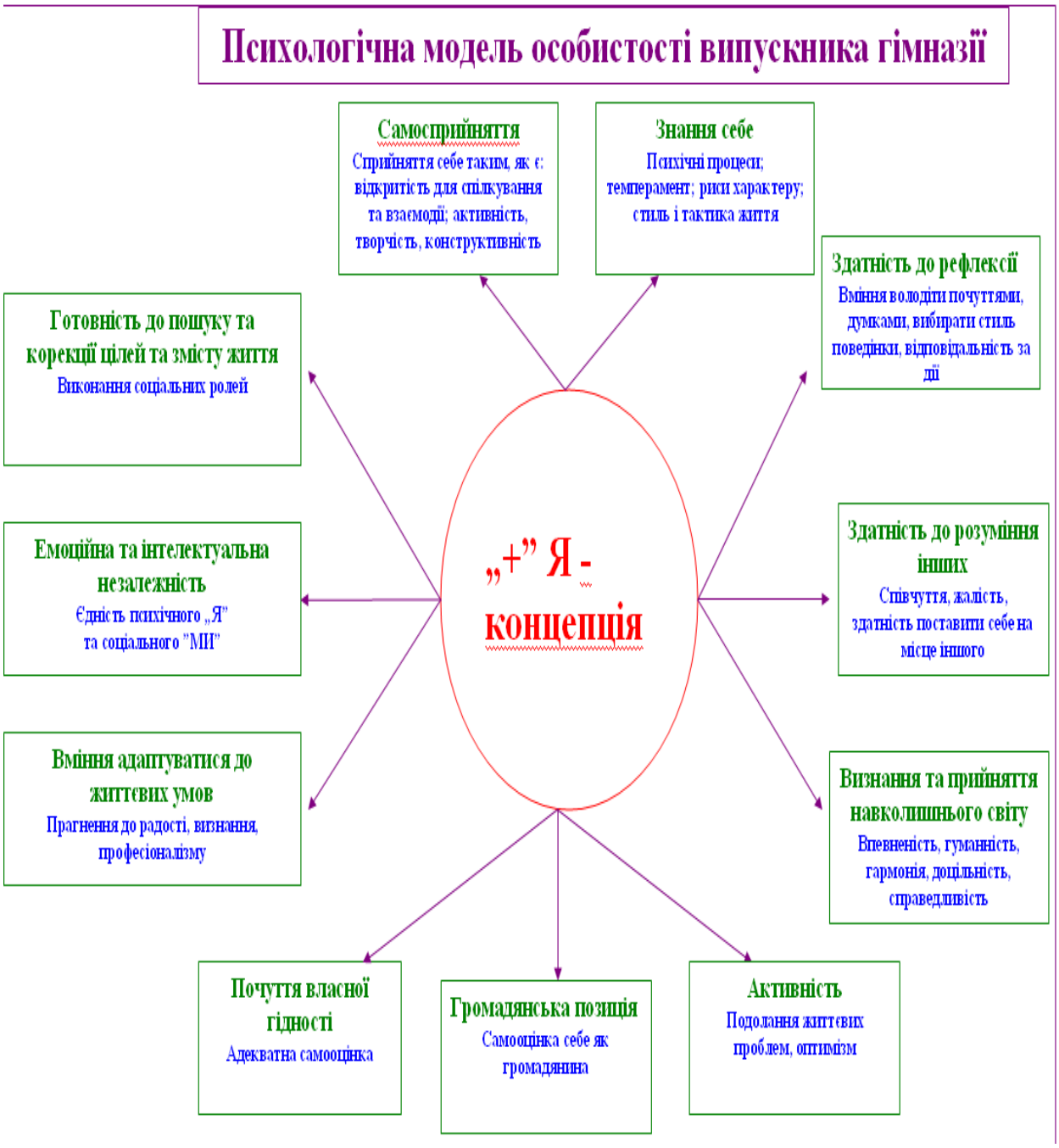

Рис.2

Основними напрямками реалізації *завдань* ***щодо розвитку обдарованих дітей*** *в гімназії* є:

- удосконалення системи виявлення, відбору і психолого-педагогічної підтримки обдарованих дітей (системи роботи гуманітарної, природничо-математичної, іноземних мов кафедр гімназії з питання роботи з обдарованими учнями);
- об'єднання зусиль усіх учасників навчально-виховного процесу при роботі з обдарованими учнями;
- системне залучення обдарованих учнів до участі в науково-дослідній, експериментальній роботі, до участі в роботі гуртків і секцій;

- забезпечення ефективної взаємодії з позашкільними закладами, Вишами України і світу;
- розробка ефективної системи стимулювання роботи з обдарованими учнями.

Основними напрямками роботи вчителів з обдарованими учнями:

1. Індивідуальна диференційована робота на уроках.
2. Гурткова робота з предметів
3. Позакласні заходи в межах предметних двомісячників.
4. Проведення класних і загальногімназійних свят
5. Підготовка та участь учнів в предметних олімпіадах, конкурсах і змаганнях.
6. Корекція психолог-педагогічної підтримки обдарованих учнів.
7. Співпраця з позашкільними закладами та Вишами України і світу.

Основні етапи роботи з обдарованими учнями:

- ***Підготовчий (діагностичний***; виявлення обдарованих дітей, складання діагностичних карт, створення робочих документів тощо);
- ***Основний (практичний;*** упровадження інновацій, які стимулюють мислення учнів***);***
- ***Підсумковий (узагальнювальний;*** аналіз і корекція психолого-педагогічної підтримки).

Основними формами роботи вчителів з обдарованими учнями є:

- анкетування;
- розв'язування нестандартних завдань в урочний та позаурочний час;
- індивідуальна й диференційована робота;
- ділові ігри;
- виставки робіт;
- виступи агітбригад;
- проведення навчальних екскурсій та практики;
- конкурси авторських творчих робіт;
- конкурсні програми;
- тематичні години;
- турніри;
- дебати;
- тренінги;
- КВК;
- КТС;
- створення літературних творів у гімназійній студії «Неопалима купина»;
- участь у загальногімназійних святах «За честь гімназії», «Перша висота» тощо.

Реалізація принципів особистісно-орієнтованої педагогіки в гімназії здійснюється через впровадження авторського проекту к.п.н. В.О.Киричука "Психолого-педагогічне проектування соціального розвитку особистості" (розроблено річні плани роботи, у модулях яких щорічно передбачається система заходів щодо розвитку всіх видів обдарованості учнів тощо).

Основними якостями, якими повинен володіти вчитель при роботі з обдарованими є:

- готовність працювати з обдарованою дитиною;
- високий інтелектуальний рівень розвитку;
- творчий світогляд;
- широке коло інтересів;
- цілеспрямованість і наполегливість;
- уміння розуміти, слухати і чути обдарованого учня;
- уміння визначати пріоритети при роботі з обдарованими;
- уміння переконувати;
- уміння співпрацювати з батьками обдарованого учня;
- активна зацікавленість у результатах і ході роботи з обдарованими;
- емоційна стабільність тощо.

Сприяє профорієнтації та самовизначенню обдарованих дітей освітнє середовище Миколаївської гімназії № 2, яке включає співпрацю з ВИШами України та світу.

Очікувані результати роботи з обдарованими:

- створення дієвої системи роботи з обдарованими учнями;
- підвищення професійного рівня вчителів-предметників;
- розвиток обдарованостей учнів;
- поглиблене вивчення учнями навчальних предметів, формування в них глибокої системної мотивації до навчання;
- підвищення результативності участі учнів в олімпіадах, конкурсах, змаганнях різних рівнів;
- підвищення якості викладання навчальних предметів через застосування передового педагогічного досвіду і введення в практику інновацій.

РОЗДІЛ І

РОБОТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ

Не викликає сумніву, що правильно встановленими, цілими, міцними, безпечними сходами можна кого завгодно вивести на будь-яку висоту

Я. Коменський

У сучасній психології під словосполученням «обдарована дитина» розуміють певну винятковість, відхилення, що виходить за межі загальної норми.

Обдаровані діти **—** це діти, які значно випереджають у розвитку однолітків та мають високий інтелектуальний і творчий потенціал, виявляють високі здібності у шкільному навчанні та в різних спеціальних видах діяльності.

Типи обдарованості

1. Інтелектуальний тип обдарованості. Це учні, яких учителі називають «розумними», кмітливими, «світлими головами» й «надією школи». Школярі цього типу, як правило, мають глибокі знання, самостійно їх здобувають — самі читають складну літературу, навіть можуть критично поставитися до певних джерел, точно й глибоко аналізують навчальний матеріал, нерідко схильні до філософського осмислення матеріалу.

Високий інтелект, розвинений розум дозволяють таким учням з легкістю засвоювати різні предмети, однак різне ставлення цих дітей до шкільних предметів і, відповідно, учителів призводить до того, що з одних предметів вони вчаться блискуче, а з інших — ні.

Два основних підтипи інтелектуальної обдарованості:

- виявляються насамперед загальні розумові здібності;
- високі здібності виявляються у спеціальній галузі знання.

Пізнавальна потреба, яка є неодмінною характеристикою будь-якого типу обдарованості, саме в цих учнів виявляється найбільше. Як правило, цей

тип обдарованості має стійку систему пізнавальних інтересів, простежується в розумових акселератів, «вундеркіндів».

Успішність інтелектуально обдарованих учнів не завжди збігається з рівнем їхніх здібностей: серед інтелектуалів є відмінники, учні, які показують середній або навіть початковий рівні знань. Визначним у дітей даного типу є не тільки інтелект, а й ставлення до навчання, школи.

2. Академічний тип обдарованості. Для цього типу обдарованості характерний досить високий інтелект, однак **на перший план виходять особливі здібності саме до навчання.** Учні цього типу обдарованості насамперед уміють добре засвоювати матеріал, тобто навчатися. Особливості їхньої пізнавальної сфери (мислення, пам'яті, уваги), деякі особливості їхньої мотивації такі, що роблять навчання легким, приємним. Медалісти, учні, яких називають гордістю школи, найчастіше належать саме до цього типу обдарованості. Саме з цих учнів виростають справжні майстри своєї справи.

Академічний тип обдарованості має свої підтипи: є учні з широкою здатністю до навчання (вони легко засвоюють будь-яку діяльність, виявляють помітні успіхи в усіх шкільних науках), а є учні, у яких підвищені здібності виявляються лише в одній чи кількох близьких галузях.

У деяких випадках буває складно розрізнити інтелектуальний та академічний тип обдарованості: учні можуть блискуче навчатися, у них є пізнавальна потреба. Різниця полягає в особливій розумовій самостійності інтелектуалів, у їхній підвищеній критичності мислення, здатності самостійно глобально, філософсько осмислювати складні інтелектуальні проблеми. **Академічно обдаровані учні — це завжди генії саме навчання, це професіонали шкільної (а потім і студентської) праці, чудові майстри швидкого та якісного засвоєння**.

3. Художній тип. Цей вид обдарованості, як правило, виявляється у високих досягненнях у художній діяльності — музиці, танці, живописі, скульптурі, сценічній діяльності.

4. Креативний тип. Головна особливість цього типу обдарованості виявляється в **нестандартності мислення, в особливому, часто не схожому на інші погляді на світ**. Цей тип обдарованості дуже складно виявити в шкільній практиці, тому що стандартні шкільні програми не дають можливості цим дітям виявити себе.

До того ж, учителі часто не розуміють, а іноді й недолюблюють цих учнів. Їхня підвищена незалежність у судженнях, зневага до умовностей (зокрема

у побуті) та авторитетів створюють у вчителів у роботі з такими учнями великі проблеми. У цих учнів легко можна побачити вади, труднощі, а от побачити в їх шкільній діяльності особливі творчі здібності дуже складно, а часом і неможливо без спеціальної роботи в цьому напрямку. Дуже часто учні з цим типом обдарованості не надто добре вчаться через занижену мотивацію до засвоєння (придумувати їм буває легше, ніж засвоїти готове) і свій іноді дуже вигадливий пізнавальний світ, у якому не завжди є місце для шкільних уроків.

Для того щоб побачити справжні творчі здібності цих дітей, їм потрібно пропонувати особливу діяльність, яка передбачає вияв їхньої самобутності, незвичайного бачення світу, — нестандартні теми творів, особливі творчі завдання чи дослідницькі проекти.

У творчої обдарованості багато різних варіантів: є учні, котрі виявляють неабиякі творчі можливості у будь-якій діяльності, але бувають учні, в яких нестандартне бачення досить яскраво виявляється лише в одній сфері.

5. ***Лідерська, або соціальна, обдарованість*** («організаторські здібності»). Така обдарованість характеризується здатністю розуміти інших людей, налагоджувати з ними конструктивні взаємини, керувати ними. Лідерська обдарованість, на думку багатьох дослідників, передбачає досить високий рівень інтелекту, однак поряд з цим необхідна й добре розвинена інтуїція, розуміння почуттів і потреб інших людей, здатність до співпереживання,у багатьох випадках у людей з цим типом обдарованості спостерігається й яскраве почуття гумору, яке допомагає їм подобатися іншим людям.

Існує багато варіантів лідерської обдарованості. Є ***емоційні лідери***, своєрідна «жилетка» для кожного, з ними радяться, їх люблять. Є ***лідери дії*** — вони вміють приймати рішення, важливі для багатьох людей, визначати мету й напрямок руху, вести за собою.

На жаль, у багатьох школярів з вираженими лідерськими здібностями інтерес до шкільного навчання недостатній. Багато учнів з цими здібностями не мають достатньої шкільної мотивації і, маючи сильний характер і незалежність, відверто нічого не роблять у школі. Неможливість завоювати статус лідера в школі веде їх на вулицю, де вони стають лідерами антисоціальних угрупувань. Таких учнів учителі часто характеризують як пересічних хуліганів. Це викликає відповідне негативне ставлення з боку учнів. Усе це ще більше спричиняє проблеми в цих учнів і їхніх учителів. Потрібна спеціальна, іноді тривала і складна робота, щоб повернути таких учнів до школи.

6. Психомоторна (спортивна) обдарованість. Популярна думка про занижені розумові здібності у спортсменів є необґрунтованою. Численні дослідження засвідчили, що у видатних спортсменів значно вищі від середніх інтелектуальні можливості — це стосується навіть таких, здавалося б, далеких від інтелекту видів спорту, як важка атлетика та футбол. Не випадково багато видатних спортсменів, залишивши спорт, стають письменниками (Юрій Власов), вдалими бізнесменами (Пеле) і талановитими педагогами (І.Родніна). Проте учні зі спортивною обдарованістю рідко добре вчаться. Це пов'язано насамперед із браком часу та належного бажання. Якщо у школярів, що захоплюються спортом, створити відповідну мотивацію, настрій, вони, як правило, можуть чудово навчатися.

Існує думка, що обдарованість і сама може проторувати собі шлях, наукові ж дослідження це заперечують.

Обдаровані діти — дуже цінна частина нашого суспільства, яка потребує системного психолого-педагогічного супроводу з метою усунення особливих ризиків навчання, розвитку й самореалізації.

Структура психологічної служби Миколаївської гімназії №2 в роботі з обдарованими дітьми

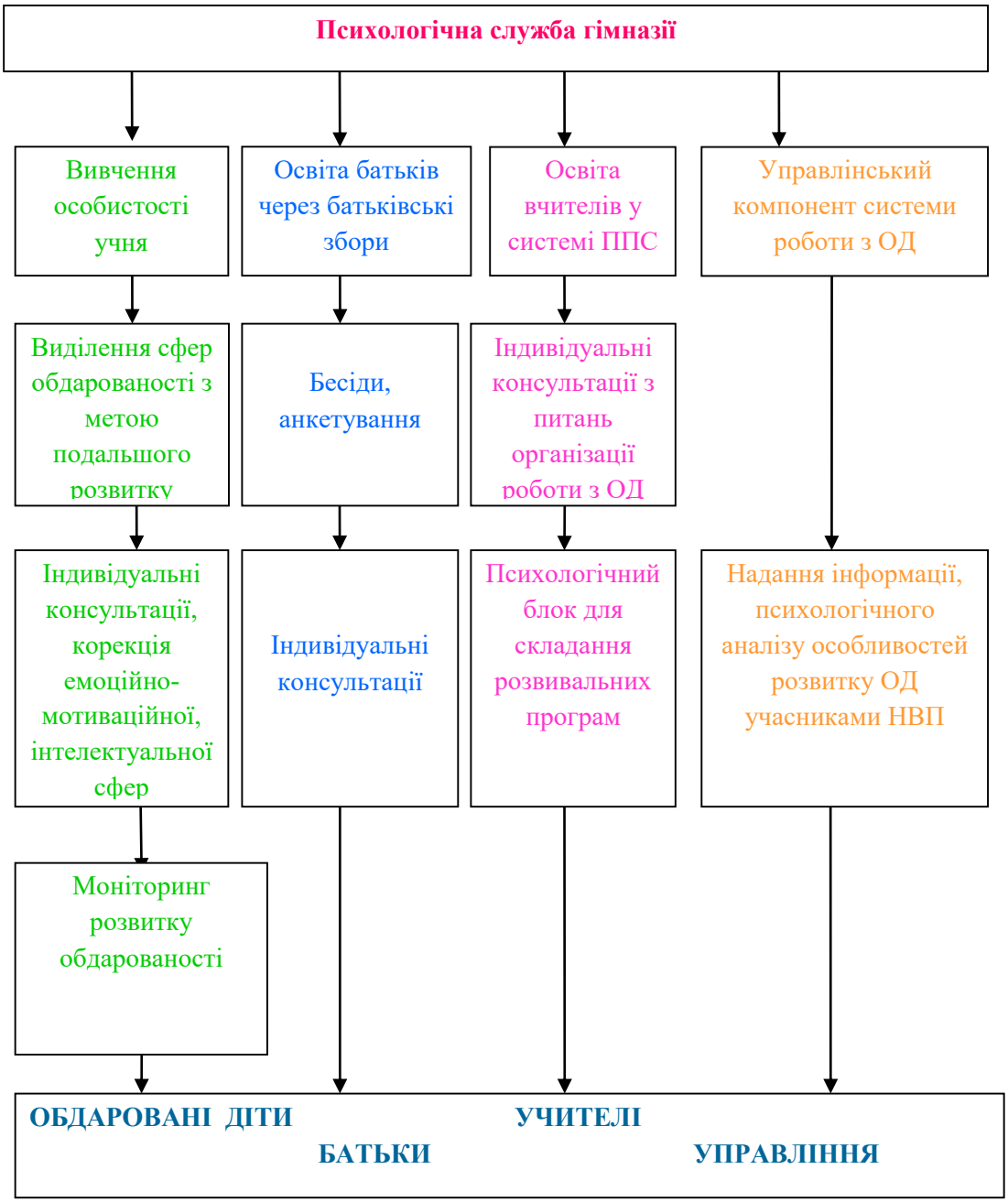

Рис.3

Психологічна установка щодо обдарованості:

***Обдарованість** – це унікальний цілісний стан особистості дитини, це велика індивідуальна і соціальна цінність, вона має потребу у виявленні й підтримці, але не повинна використовуватися як спосіб забезпечення престижу.*

Мета роботи психолога:

- виявлення обдарованих дітей, створення оптимальних умов для розвитку природних задатків;
- формування позитивних особистісних якостей та соціальної адаптації гімназистів.

Модель виявлення обдарованих дітей

Система комплексної оцінки

Мета: мати всебічну характеристику дитини

Учитель

Мета: через спостереження в навчальній діяльності, у науково-дослідницькій, у системі міжособистісних стосунків виділити особливо здібних дітей. Згідно з анкетами виділити наявні здібності й оцінити ступінь їх виявлення

Батьки

Мета: через бесіду, анкетування з'ясувати, які здібності має дитина:

- інтелектуальні;
- художні;
- музичні;
- здібності до наукової роботи;
- літературні;
- артистичні.

Психолог

Мета: використовуючи методи тестування, виявити рівень інтелекту і наявність творчих здібностей, дослідити емоційну і вольову сфери.

Обдарована дитина

Отримані дані порівняти і, якщо дитина має досить високі оцінки за результатами спостережень, анкетувань і тестувань, віднести її до групи **обдарованих**

Рис.4

Етапи роботи

- Реалізація системи поетапного виявлення обдарованості.
- Спостереження за індивідуальним розвитком та участь у розробці індивідуальних програм розвитку обдарованих гімназистів.
- Корекційно-розвивальча робота з обдарованими учнями щодо їх соціальної адаптації та формування позитивних особистісних якостей.
- З обдарованістю дитини психолог звичайно зустрічається у двох ситуаціях: благополучна обдарованість та обдарованість як проблема дитини та її оточення.

Обдарованість може органічно вписатися в життєдіяльність, а може створити безліч складних соціально-психологічних і внутрішніх протиріч.

У першому випадку йдеться про благополучну обдарованість, у другому — про проблему.

Розглянемо **благополучну обдаровану дитину.**

Благополучна обдарована дитина знає на доступному їй віковому рівні про свої здібності, приймає їх у собі, спирається на них у процесі свого розвитку і самореалізації.

Якості, дані дитині природою, є основою її самоповаги, але це не позначається негативним чином на її ставленні до людей, що ними не володіють. Така дитина не створює своїм близьким серйозних проблем через свою унікальність. Завдяки їй або навіть усупереч цьому дитині вдалося встановити з однолітками і дорослими позитивні стосунки.

Дитині вдалося пристосуватися до наданих їй освітніх можливостей: беручи з них максимум користі для себе, вона активно розвивається.

Цим дитина шкільного віку зобов'язана насамперед своїм батькам, обраному ними стилю виховання і спілкування, тим дорослим, з якими її звела доля в дошкільному віці, а також властивостям своєї нервово-динамічної організації, що дала їй поряд з активністю внутрішню організованість психічної діяльності, стійкість до навантажень. Часто важливим фактором є і її міцне фізичне здоров'я.

НАПРЯМКИ РОБОТИ ПСИХОЛОГА З ПЕДАГОГАМИ І БАТЬКАМИ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ

- Контроль за нервово-фізичним навантаженням дитини, створеним діяльністю і вимогами вихователів, вчителів і батьків.

- Консультативна і просвітницька робота з дорослими.

Завдання:

- стежити за тим, щоб дорослі не „експлуатували" здібності дитини на шкоду іншим її інтересам і віковим потребам, не перетворювали її у вузькоспеціалізовану високопродуктивну машину;
- орієнтувати дорослих і педагогів на цілісних розвиток дитини, зокрема тих сторін її психіки, її „Я"-концепції, у яких вона не виявляє себе яскраво;
- вироблення педагогами і батьками стилю ефективного спілкування з обдарованими гімназистами, адекватної оцінки її вчинків, розумінні її поведінкових проявів.

- Методична допомога педагога у підготовці і реалізації індивідуальної програми навчання обдарованої дитини.

Завдання:

- з'ясувати найбільш сильні сторони пізнавальної діяльності дитини, її інтереси і тим самим допомогти педагогові орієнтуватися у виборі матеріалу і доборі його змісту.

Напрямки роботи психолога з обдарованою дитиною

- Консультативна, тренінгові робота з гімназистами, спрямована на розвиток самосвідомості, широкого і поглибленого розуміння своїх здібностей і можливостей.

Мета:

- формування в обдарованої дитини ціннісного ставлення до себе і свого таланту, розуміння його соціального й особистісного ціннісного змісту;

- навчання соціально-психологічних навичок, уміння встановлювати й підтримувати стосунки з навколишніми, розуміти свої почуття й переживання у спілкуванні, конструктивно вирішувати конфлікти.

Обдарованість як проблема, на жаль, є більш розповсюдженим варіантом розвитку дитини в масових освітніх установах.

Прояви («симптоматика») цього варіанту досить різноманітні. Головна особливість полягає в тому, що у своїй поведінці, навчанні, внутрішньому психологічному стані обдарована дитина наближається до дитини дезадаптованої. При цьому обдарованість набуває рис неуспішності, соціальної занедбаності, девіантності. Одна з причин полягає в тому, що багатьом обдарованим дітям властива «диссинхронія розвитку», і на це особливу увагу звернули французькі фахівці (Ж.-Ш.Террассьє).

Диссинхронія полягає в тому, що при випереджальному розвитку окремих функцій обдаровані діти в інших аспектах не відрізняються від своїх ровесників або навіть іноді поступаються їм. Поширеним прикладом диссинхронії є слабкий розвиток моторики в деяких інтелектуально обдарованих дітей у старшому дошкільному і молодшому шкільному віці. Дрібна моторика, як відомо, є найважливішим компонентом розвитку письма, тобто умовою успішного опанування правопису в молодших класах. У результаті цього в молодших класах школи деякі інтелектуально обдаровані діти не встигають, а їхні особливі можливості повністю не реалізовані. Такі діти втрачають навчальну мотивацію, можуть мати розвинене стійке несприйняття школи.

Іншим, менш розповсюдженим, але більш драматичним прикладом диссинхронії в деяких обдарованих дітей є **дислексія (тобто слабкий розвиток мови**). Біографічні дані донесли до нас відомості про великих людей, що страждали в дитинстві розладом мовлення: Мікеланджело, Р.Бернс, О.Роден, А.Ейнштейн, У Черчіль. Зрозуміло, що проблеми з мовним розвитком сильно ускладнюють можливість дитини вчитися зі своїми однолітками.

Далі включається той самий механізм: **низька успішність — утрата навчальної мотивації — незатребуваність здібностей — втрата інтересу до школи — відхід у свої проблеми.**

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА В СИТУАЦІЇ ПРОБЛЕМНОЇ ОБДАРОВАНОСТІ

Незважаючи на те, що обдарованість вважають проблемою самої дитини, основний напрямок роботи психолога — робота з **батьками і педагогами,** яка здійснюється за такими напрямками:

1. Просвітницька, консультативна робота з прийняття дорослими обдарованості дитини, особливостей її поведінки, світорозуміння, інтересів і схильностей.

2. Консультативна, методична робота, спрямована на створення для даної дитини навчальної атмосфери, яка б задовольняла її інтереси.

3. Консультативна, методична робота з дорослими, спрямована на організацію соціального життя обдарованої дитини, розширення і поглиблення її соціального досвіду, уявлень про світ

4. Особливе завдання — формування в однокласників адекватного уявлення про особливості обдарованої дитини, підлітка і позитивного їхнього прийняття.

5. Важливим видається проведення диференціальної діагностики, спрямованої на виявлення обдарованих дітей у групі дезадаптованих дітей і надання їм спеціальної допомоги.

Особливості роботи практичного психолога із обдарованою дитиною

1. Це спеціальна психологічна робота з дитиною (або підлітком), яка зазнає різних психологічних труднощів. Часто не обійтися без глибокої психотерапевтичної, психокорекційної роботи, спрямованої на розв'язання внутрішніх психологічних конфліктів, зняття тривожності, страхів, агресивних психологічних захистів.

2. Інший напрямок роботи — соціально-психологічне навчання дитини. Воно спрямоване на розширення наявних у її розпорядженні поведінкових реакцій, корекцію сформованих форм поведінки, усвідомлення дитиною своєї позиції у спілкуванні.

Суттєве значення має робота з усвідомлення дитиною своєї обдарованості, з побудови нею своєї системи відносин зі світом і самою собою крізь призму своїх особливостей і можливостей.

3. Особливе завдання для низки випадків — відновлення або формування навичок продуктивної навчальної діяльності, режимних моментів життя.

ОСНОВНІ ЕТАПИ РОБОТИ ПСИХОЛОГА ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГІМНАЗІЇ ПО РОБОТІ ІЗ ЗДІБНИМИ ТА ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ

1. Знайомство з літературою про ОД.

2. Знайомство з досвідом роботи інших шкіл міста.

3. Підбір комплексу психодіагностичних методик для пошуку ОД.

4. Створення психолого-педагогічних карт на гімназистів з яскравими проявами здібностей до видів діяльності і предметів.

5. Робота з вчителями:

- надання теоретичної інформації з різних аспектів

  обдарованості: загальна характеристика ОД, риси ОД, вікові особливості ОД;

- розробка анкети для виявлення ОД;
- створення план-схеми спостереження за діяльністю ОД під час уроку і позакласної діяльності;
- надання рекомендацій по роботі з ОД з питань:

  - „Показники творчо розвиненої особистості"; „ Особисто орієнтований підхід у навчально-виховній діяльності гімназії: особливості організації роботи з обдарованими дітьми"; „Методи та прийоми стимулювання творчої активності учнів"; „Створення адекватних умов для розвитку творчої особистості "; „Особистість і проблеми обдарованої дитини "; „Показники творчої обдарованості дитини (дитина як учень) "; „Соціальна модель обдарованого учня " тощо.

6. Робота з батьками:

- розробка анкет для батьків;
- надання порад батькам щодо розвитку здібностей своїх дітей;
- надання рекомендацій з тем: „Особливості особистості ОД"; «Керування самовихованням у сім'ї»; „Особистість і проблеми обдарованої дитини "; „Як навчити самоконтролю"; „Як викликати підлітка на відвертість"

7. Робота з учнями.

- діагностика розумового розвитку та інтелекту гімназистів (ШТУР, тест Матриці Равена);

- поглиблене вивчення особливостей творчої особистості (творчі здібності, тип мислення, особистісні особливості);

- надання рекомендацій: („Поради-рекомендації щодо саморозвитку",

„Як підвищити ефективність розумової діяльності", „Як готувати ДЗ",

„Як розвивати пам'ять, мислення, увагу", „Методи психічної саморегуляції", „Як досягти успіху" тощо)

- **Робота з учнями за індивідуальними програмами.**

СИСТЕМА ПОШУКУ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ СУЧАСНИМИ ПСИХОДІАГНОСТИЧНИМИ МЕТОДАМИ

Концептуальні моделі, покладені в основу системи пошуку обдарованих учнів

Спираючись на матеріали робіт О.М.Матюшкіна, виділяємо п'ять основних факторів, що становлять єдину інтегральну структуру обдарованості:

1. Домінуюча роль пізнавальної мотивації.

2. Дослідницька творча активність, яка виявляється у відкритті нового, постановці та розв'язанні проблем.

3. Досягнення оригінальних методів розв'язання проблем.

4. Можливість прогнозувати й передбачати.

5.Здібність до створення ідеальних еталонів, які допомагають формуванню високих естетичних, моральних та інтелектуальних оцінок.

В основу нашого підходу покладено *модель творчої обдарованості* сучасного американського психолога Дж. Рензуллі, який вважає, що творчу обдарованість визначають три основних компоненти:

а) пізнавальна мотивація;

б) досить високий рівень інтелектуального розвитку;

в) здатність до творчості (креативність).

Принципово важливим є те, що Дж. Рензуллі пропонує вважати обдарованим не тільки того, хто за трьома основними компонентами перевершує однолітків, а й того, хто демонструє високий рівень хоча б за одним з них [6].

Отже, з'являється можливість значно розширити контингент обдарованих порівняно з тим невеликим відсотком дітей, яких виявляють окремо за допомогою або тестів інтелекту, або тестів креативності, або тестів досягнень.

Для розробки системи пошуку обдарованих учнів ми дібрали спеціальний комплекс психодіагностичних методик, що відповідає зазначеній теоретичній моделі.

Основними *психодіагностичними методиками роботи з обдарованими учнями є:*

1. Анкета мотивів навчальної діяльності розроблена в Харківському Науково-методичному педагогічному центрі управління освіти Б. Лашневим. Анкета дає змогу методом парних виборів вивчити ставлення учня до восьми основних мотивів навчальної діяльності.

Анкета складається з 28 пунктів, кожний з яких містить пари тверджень, які відображають зміст двох із восьми мотивів навчальної діяльності. Анкета сконструйована так, щоб можна було співвідносити вісім основних мотивів навчальної діяльності та виявляти мотиви, яким віддають перевагу.

Кожен мотив у анкеті позначений літерою алфавіту:

А — мотив зовнішнього примусу, уникання покарання.

Б — соціально орієнтований мотив обов'язку й відповідальності.

В — пізнавальний мотив.

Г — мотив престижу.

Л — мотив матеріального добробуту.

Е — мотив отримання інформації.

Ж — мотив досягнення успіху.

З — мотив орієнтації на соціально залежну поведінку.

2. ***Опитувальник вивчення рівня пізнавальної активності*** учнів розроблений у Харківському науково-методичному педагогічному центрі управління освіти Б.Пашневим. Опитувальник дає змогу визначити рівень

пізнавальної активності учня й порівняти його з нормативними показниками для різних вікових груп. Пізнавальна, розумова активність лежить в основі будь-якої навчальної діяльності школяра на всіх вікових етапах його розвитку. Пізнавальну активність зумовлюють: швидкість психічних процесів; легкість пробудження активності; її напруженість; потреба в розумових зусиллях і враженнях; наполегливість у засвоєнні нового матеріалу. Опитувальник складається з 52 запитань, з яких 42 запитання спрямовані на вивчення пізнавальної активності, а 10 запитань — на дослідження показника відвертості або соціальної бажаності відповідей. Існують показники норми для 9—17-річних учнів та окремо для хлопчиків і дівчаток.

3. ***Тест «Шкала прогресивних матриць» Дж.Равена***. Тест Равена широко використовують у психологічній практиці для дослідження рівня розвитку загального інтелекту і невербальних здібностей, на яких не впливає культура, у вигляді показника IQ. Тест містить 60 завдань, що складаються з матриць прямокутної форми. Матриці містять у собі різні фігури, а також сукупності фігур, складених так, що вони є логічним цілим, елементи якого розкладені відповідно до певної закономірності та правил. У кожній матриці бракує однієї частини, яку учень має відновити. Тест починається з легших завдань, що поступово ускладнюються. Цим реалізується принцип «прогресивності». Існують показники норми для дітей різного віку . Для обдарованих дітей показник IQ має бути значно вищим від рівня вікової норми.

4. Короткий тест творчого мислення П.Торренса. Тест призначений для виявлення творчих здібностей 6—18-річних учнів. Креативність (творчі здібності) автор визначав як чутливість до проблем, дефіциту знань, їхньої дисгармонії. Креативність — це природний процес, що породжує потребу позбутися невизначеності або незавершеності. Це дає можливість виявити свої здібності до творчості. Короткий рисунковий варіант складається з 10 незавершених малюнків, які учню пропонують завершити. Головними показниками є обчислювальні коефіцієнти оригінальності та гнучкості мислення. Для обдарованих дітей обидва показники, особливо перший, мають бути значно вищими від вікових норм.

5. Опитувальник схильності до творчості Г.Девіса . Опитувальник призначений для виявлення схильності до творчої поведінки в повсякденному житті. Особистісні ознаки креативності визначають: бажання виділитися, допитливість, самодостатність, почуття гармонії та краси, альтруїзм, прагнення ризику, потреба в активності тощо. Опитувальник складається з 21 запитань, які діагностують креативність як

особистісну рису. Для обдарованих дітей креативність — один з найважливіших показників, які характеризують їхню поведінку.

Отже, проблема психолого-педагогічного супроводу сьогодні є надзвичайно актуальною, складною й багатогранною, а значить потребує найглибшого вирішення на всіх етапах розвитку обдарованого учня.

РОЗДІЛ ІІ

РОЗВИТОК ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ У НАВЧАННІ

… Ми даємо нашим дітям “коріння” і “крила”: “коріння” – це спадковість, традиції, які є в сім’ї і суспільстві;

“крила” ж діти вже мають по факту народження.

Наше завдання – дати розгорнутися цим крилам, дати можливість польоту…

З метою реалізації основних цілей і завдань діяльності гімназії, у закладі реалізується система заходів, спрямована на виявлення, розвиток і подальшу корекцію роботи з талановитими й обдарованими учнями, виходячи з профілю навчання в гімназії. Педагогічний колектив спрямував свою роботу на створення високоінтелектуального освітнього середовища для навчання й виховання обдарованих дітей із врахування потреб сучасного суспільства. Навчання в гімназії здійснюється на основі тісної взаємодії педагогічного колективу, батьків, психологічної служби та громадськості.

Основним завданням навчально-виховного процесу в гімназії щодо розвитку обдарованих дітей є створення освітнього середовища, у якому:

- сформовано високопрофесійний, цілеспрямованого на творчу діяльність колективу однодумців;
- виявлення і психолого-педагогічний супровід обдарованих дітей;
- створено умови для самореалізації особистості в суспільстві;
- упроваджуються в НВП сучасні форми і види діяльності.
- удосконалюється система пошуку обдарованих дітей;
- здійснюється стимулювння діяльності учительсько-учнівського колективу.

Реалізація роботи з обдарованими здійснюється на основі ***таких принципів***:

1. Принцип індивідуальної траєкторії розвитку обдарованого учня.
2. Принцип колегіальності
3. Принцип здоров’язбережності
4. Принцип врахування індивідуальних і вікових особливостей
5. Принцип актуальної освіти

6. Принцип науковості
7. Принцип доступності
8. Принцип системного моніторингу
9. Принцип технологічності
10. Принцип системності в роботі

Навчальна робота з обдарованими учнями в гімназії має ***такі етапи:***

- **діагностичний,** який реалізується через систему діагностики рівня сформованості в учнів основних умінь, задатків, обдарованості тощо на різних вікових етапах;
- **проміжний аналітичний,** який реалізується при спостереженні за діяльністю обдарованих дітей під час уроків та позакласних заходів;
- **практичний,** який здійснюється з метою здійснення психолого-педагогічної корекції навчально-виховного впливу на обдаровану дитину під час підготовки та участі учня в олімпіадах і конкурсах різних рівнів, самоосвітньої діяльності;
- **кінцевий аналітико-корекційний,** під час якого здійснюється аналіз результатів діяльності педколективу щодо реалізації запланованих заходів.

Реалізація роботи з обдарованими учнями здійснюється через систему розроблених заходів за такими ***напрямками:***

I. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

1. Вивчення банку даних діагностичних методик, спрямованих на виявлення обдарованих дітей з урахуванням вікових особливостей.

2. Запровадження єдиного науково-методичного підходу до визначення критеріїв відбору обдарованих дітей.

3. Запровадження психолого-педагогічного супроводу обдарованих дітей.

4. Участь у заходах з обміну досвідом роботи з обдарованими дітьми.

5. Поповнення гімназійного бібліотечного фонду періодичними виданнями, спрямованими на роботу з обдарованими дітьми.

6. Створення анотованого каталогу літератури з питань роботи з обдарованими учнями.

II. ВИЯВЛЕННЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ І СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ ЇХ РОЗВИТКУ

1. Створення банку даних талановитих та обдарованих дітей інтелектуального, художньо-мистецького та спортивного напрямків.

2.Участь у II,III, IУ етапах Всеукраїнських олімпіад, конкурсів, турнірів, фестивалів тощо.

3. Участь команд гімназії у фестивалях, змаганнях різних рівнів.

4.Участь гімназистів у I,II, III етапах Всеукраїнського конкурсу-захисту НДР учнів.

5. Випуск збірок науково-дослідних робіт гімназистів шкільного наукового товариства учнів «Альтаїр».

6.Випуск збірок творчих робіт гімназистів, літературної студії «Неопалима купина»

7.Участь учнів у науково-практичних конференціях ВИШів міста тощо.

III. МОДЕРНІЗАЦІЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ЗАКЛАДУ

1. Активізація роботи вчителів з розробки матеріалів, необхідних для роботи з обдарованих дітей.

2. Модернізація обладнання навчального закладу з метою створення умов для роботи з обдарованими учнями.

3. Функціонування наукового товариства «Альтаїр».

4. Інформування про результати II,III, IУ етапів Всеукраїнських олімпіад, II та II етапів Всеукраїнського конкурсу-захисту НДР.

5. Поповнення матеріально-технічної бази кабінетів літературою тощо.

IV. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1.Удосконалення системи морального й матеріального стимулювання педагогів за результатами роботи з обдарованими учнями.

2.Залучення наукових працівників до роботи з обдарованими дітьми.

3.Участь педагогічних працівників міста у Всеукраїнських, міжнародних конференціях, семінарах, конкурсах з питань роботи з обдарованими.

V. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

1. Участь ОД у міжнародних проектах, програмах, конференціях, олімпіадах, змаганнях та конкурсах.

2. Співробітництво з міжнародними освітніми установами, фондами та організаціями.

3. Здійснення різних форм освітніх обмінів, стажування й навчання педагогічних працівників та обдарованих учнів.

VI. ПОСИЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОД

Преміювання переможців та призерів олімпіад, моральне стимулювання.

VII. СПІВПРАЦЯ З ВИШАМИ ТА ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

1. Співпраця з обласним територіальним відділенням МАН України.
2. Асоціація «Відродженні гімназії України»
3. АПН України «Інститут обдарованої дитини»
4. «Council of Europe Action Plan on Media in Ukraine”
5. Корпус Миру
6. Співпраця з ВИШами України і світу.
7. Співпраця з Миколаївською обласною бібліотекою
8. Співпраця з Союзом обдарованої молоді України.
9. Співпраця з приватними друкарнями тощо.

Дані аспекти роботи з обдарованими учнями відображено в річному плані роботи гімназії, у планах роботи структурних підрозділів, індивідуальних планах роботи вчителів (див. Додаток «Річний план»).

Навчання обдарованих дітей у гімназії відповідає **таким вимогам** :

- гнучке змістове наповнення навчального матеріалу, до якого введено ті чи інші тематичні розділи;
- вивчення великих масштабних тем із урахуванням взаємозв’язку предметів;
- здійснення міжпредметного підхіду до вивчення змісту, який зацікавлює і сприяє формуванню цілісного світосприйняття.
- реалізація принципу насиченості змісту навчання, який досягається за рахунок вивчення відкритих, дискусійних тем і проблем, які спонукають дітей до творчості.
- створення освітнього середовища, здатного забезпечити кожну дитину цілісним сприйняттям навколишнього світу.

Дії вчителів гімназії при роботі з обдарованими учнями спрямовані на:

- створення умов для поглибленого вивчення тем за вибором;
- забезпечення самостійності навчання;
- розвиток методів і навичок дослідницької роботи;
- розвиток абстрактно-логічного та творчого мислення;

- заохочення та стимулювання нових ідей;
- заохочення до роботи з використанням різноманітних форм і методів;
- сприяння розвитку самопізнання, розуміння своїх здібностей і особливостей інших;
- розвиток умінь дітей здійснювати самооцінку, корекцію власної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання;
- стимулювання діяльності учнів *тощо*, -

і здійснюються як в урочний, так і позаурочний час.

Дієвими формами роботи з обдарованими учнями на уроці є:

1.“Нестандартне запитання – чудова відповідь ”
2.”Інформаційно – пізнавальна” суперечність
3. Побудова гіпотези
4.”Логічні” диктанти
5. Дослідницькі проекти
6.Одна задача різними способами
7.”Кодувальні” завдання
8. Ігрові форми, дидактичні ігри
9. Творчі завдання, творчі роботи
10.Застосування різних технологій (навчально – інформаційні програми, програми – тренажери,- програми тестового контролю, програми моделювання певних явищ і дослідів, ігрові програми)
11. Експерименти різних типів
12.Практичні та лабораторні роботи тощо.

Дієвими формами роботи з обдарованими учнями в позаурочний час є:

- індивідуальні заняття з учителем;
- олімпіади різних рівнів;
- турніри;
- дебати;
- диспути;
- екскурсії;
- навчальна практика;
- факультативи;
- конкурси, змагання;
- робота учнів в МАН, НТУ “Альтаїр”;
- створення власних винаходів, творчих робіт тощо;
- КВК, КТС тощо.

Застосування ***індивідуальної, колективної, групової форм*** роботи при організації діяльності з обдарованими учнями визначається конкретними цілями і завданнями, поставленими для вирішення на певному етапі роботи, віковими та індивідуальними особливостями дітей, специфікою вирішуваних завдань.

УЧАСТЬ УЧНІВ В ОЛІМПІАДАХ, КОНКУРСАХ, ЗМАГАННЯХ

Підготовка та результативність участі учнів в олімпіадах і конкурсах різних рівнів є показником незалежної перевірки якості знань і вмінь учнів та дієвості психолого-педагогічного впливу вчителя на учня.

Особливу увагу в гімназії приділено підготовці учнів до олімпіад усіх рівнів, при цьому вчителі знають та активно враховують ***загальні можливості обдарованих учнів:***

- високі пізнавльні можливості та навчики;
- великий словниковий запас;
- вільне застосування знань, умінь і навичок у нестандартних ситуаціях;
- чітке розуміння причинно-наслідкових зв'язків;
- уміння самостійно узагальнювати, систематизувати, робити висновки;
- уміння розуміти складні ідеї;
- уміння адекватно оцінювати як сам процес, так і результати;
- активне застосування іде на практиці;
- критичне мислення;
- розвинена допитливість та інш. (результативність участі учнів в олімпадіах подано в Додатках).

Заняття з учнями слід проводити, спираючись у роботі ***на такі принципи***:

- створення умов для розвитку і виявлення обдарованостей учня;
- добровільна участь учня у змаганнях, олімпіадах тощо;
- нестандартне поєднання завдань різних типів складності;
- проведення різних видів заохочення.

При підготовці учнів до участі в олімпіадах учителі гімназії ***враховують такі показники:***

- системність у роботі і систематичність проведення занять;
- змістовна підготовка завдань шкільних олімпіад і конкурсів;
- нестандартність форми проведення олімпіад;
- насичений зміст завдань;
- особливості емоційно-вольової сфери обдарованої дитини(тип памяті, канал сприйняття, темперамент, внутрішня мотивація, упевненість у власних силах тощо).

Щорічно на засіданнях кафедр (гуманітарного, природничо-математичного циклів, іноземних мов) проводиться аналіз результативності участі учнів в олімпіадах, конкурсах, змаганнях, здійнюється затвердження завдань, укладання збірників завдань тощо, які сприяють створенню цілісної системи підготовки учнів до участі в змаганнях різних рівнів.

Основні заходи щодо розвитку обдарованих і талановитих дітей відображено в перспективному плані роботи закладу (див. Додаток 14).

ПРОВЕДЕННЯ МІСЯЧНИКІВ З НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ

Цікавими формами роботи з обдарованими учнями є проведення в гімназії заходів двомісячників і тримісячника (див. Додатки – «Річний план роботи гімназії»):

- «Спорт. Здоров'я. Туризм» (вересень-жовтень), під час якого проводяться традиційні Дні здоров'я, туристичні походи, гімназійні матчі, спортивні змагання, ігри тощо;

- «У світі інтелектуальних ігор» (листопад-грудень), під час якого здіснюється системна робота з розвитку всіх видів обдарованих дітей при вивчення предметів гуманітарного й природничо-математичного циклів, екскурсії до музеїв, бібілотек, виставки тварин, турніри, диспути, дискусії тощо;

- «У світі іноземних мов» (тримісячник), під час якого здійснюється реалізація заходів з іноземних мов за паралелями (рис.5). Окремо слід відзначити, що робота з обдарованими учнями здійснюється як система роботи під час організації допрофільної та профільної освіти (при вивченні англійської, французької та німецької мов; див. Додатки «Річний план гімназії»);

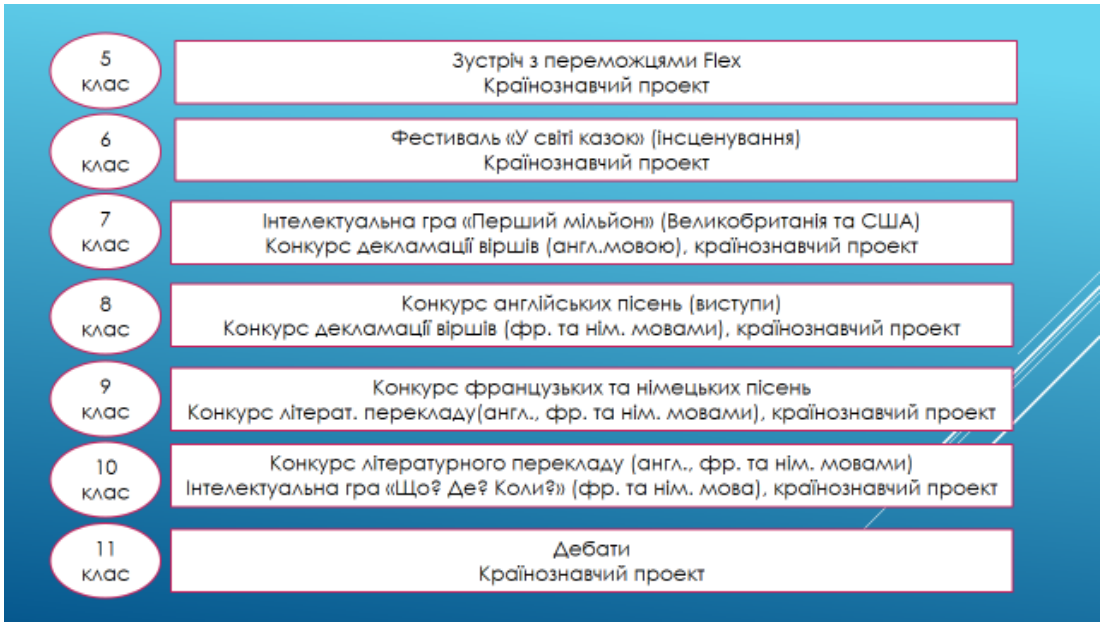

Рис.5

- «Душі прекрасні поривання» (квітень-травень), під час проведення заходів двомісячника здіснюються продумані заходи щодо стимулювання біолого-екологічної просвіти гімназистів.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО УЧНІВ «АЛЬТАЇР»

Дієвою формою роботи з обдарованими учнями в гімназії є організація роботи в науковому товаристві учнів «Альтаїр», у якому учні за секціями набувають практичних навичок науково-дослідної роботи, активно співрпацюють з науковцями міста та області, стають переможцями обласного і Всеукраїнського етапів конкурсу-захисту науково-дослідних робіт у МАН України (див. Додаток 15, Додатки «Результативність роботи з обдарованими»).

Усі учні 10-11 класів є членами гімназійного товариства «Альтаїр», яке керується Статутом, а вчителі закладу є керівниками секцій. Товариство працює за циклограмою, складеною науково-методичною радою. Найкращі роботи гімназистів друкуються в збірниках науково-дослідних робіт гімназистів до серпневих конференцій освітян.

МОНІТОРИНГ

З метою контролю за результатами навчальних досягнень кожного гімназиста в гімназії ведеться моніторинг досягнень кожного гімназиста за 7 років навчання (див. Додаток 16), визначаються рейтинги класів в паралелях і в гімназії взагалі (див. Додаток 17), щорічно контролюються результати ДПА і ЗНО (при цьому результати ЗНО оцінюються в порівнянні не лише із показниками року, але й у порівнянні із іншими закладами освіти міста, області, України), проводиться грунтовний аналіз вступу випускників до ВИШів України і світу (див. Додатки «Результати ДПА», «Результати ЗНО», «Результати вступу учнів гімназії до Вишів»).

ПЕРЕДОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД УЧИТЕЛІВ ГІМНАЗІЇ

Учителі гімназії активно працюють над удосконаленням власних систем роботи з обдарованими учнями через:

- самоосвітню діяльність;
- участь у роботі журі конкурсів, олімпіад, змагань;
- участь учителів гімназії в загальноміських конференціях, семінарах, практикумах, тренінгах на рівні міста, області, України,
- Міжнародна співпраця;
- публікації напрацювань з різних питань роботи з обдарованими;
- презентації передового педагогічного досвіду тощо

Активними формами популяризації роботи з обдарованими є також проведення загальногімназійних конференцій, інших методичних заходів, з

різних питань сучасної педагогіки, у тому числі із залученням громадськості, батьків. Масштабними щодо глибокої підготовки всіх учасників навчально-виховного процесу в гімназії є проведення щорічних свят «Посвята в гімназисти», «За честь гімназії», «Загальногімназійна батьківська конференція» тощо (див. Додатки).

Як результат, у Миколаївській гімназії №2 створюється система навчально-виховної роботи, яка забезпечує формування розвиненої компетентної особистості гімназиста, підвищення професійного рівня педагогів, підвищення показників навченості учнів гімназії за підсумками семестрів, року, ДПА, ЗНО, як наслідок, - формування конкурентоспроможного випускника закладу.

РОЗДІЛ III

ВИХОВНА РОБОТА З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ

Розвиток особистості – головне прагнення педагогів гімназії, і тому вся система заходів, шляхів і методів впливу спрямована на вдосконалення особистісного розвитку кожного учня. Тому і планування в системі «Універсал» (за технологією В. О. Киричука) є зручним, адже становить чітку структуровану модель за основними напрямками виховної діяльності і звільняє класного керівника від кропіткої письмової роботи, є досить ефективним і легко «накладається» на всі напрямки виховної роботи і традиційні заходи гімназії.

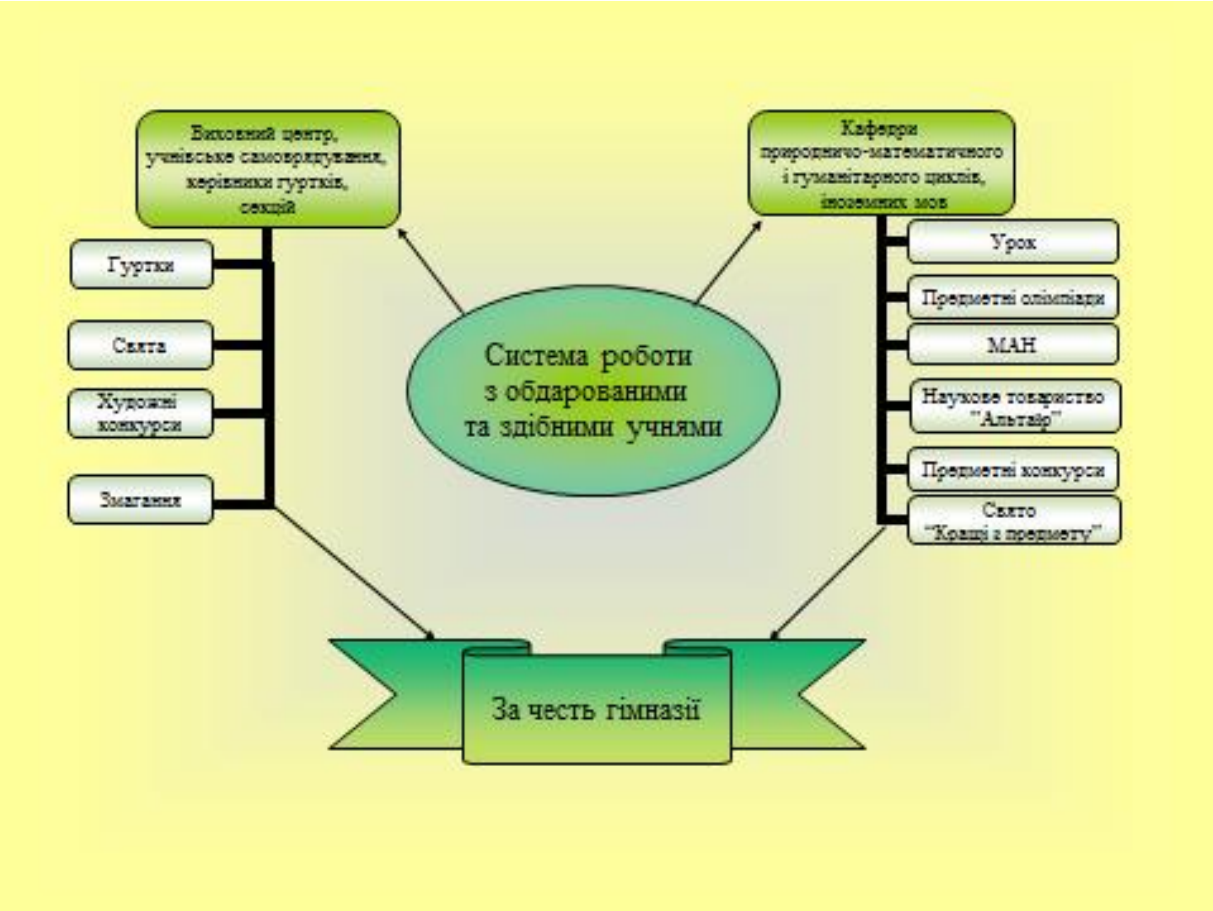

Рис.6

Прагнути досягти досконалості має кожен учень, а справа школи – допомогти дитині в цьому. Гімназія вирішує це завдання, залучаючи учнів до різноманітних заходів і суспільно-корисних справ: відзначаються

державні свята і **традиційні гімназійні свята**, без яких неможливо виховати в учнів повагу і любов до рідної школи. Саме шкільне свято – це те поле діяльності, де учень більш за все може виявити свої творчі здібності, свій особистісний зріст, а також підвищити власну самооцінку. Тому завданням гімназії є відкриття якомога більше талантів. Для цього створена **система роботи з обдарованими та здібними учнями** як з предметів, так і з інших видів діяльності. З кожним роком поповнюється банк даних щодо обдарованих дітей, і результатом цієї щорічної роботи є вручення значків «За честь гімназії» на однойменному святі і значків «Гордість гімназії» на святі «Останнього дзвоника». Найбільша кількість учнів, що отримують нагороди, - це переможці і призери міських, обласних, Всеукраїнських олімпіад, турнірів і конкурсів з предметів, фестивалів-конкурсів агітбригад («ЮІР», «Екологія», «ДЮП», «Молодь обирає здоров'я»), історичних і правових квестів, ігор «Що? Де? Коли?», а також різноманітних художніх конкурсів і спортивних змагань, участь у яких є результативною.

Головне завдання планування роботи за вказаними напрямками – всебічний розвиток особистості учня з метою його фізичного і духовного зростання, що відповідає основним цілям і завданням гармонійного розвитку особистості за системою «Психолого-педагогічного проектування соціального розвитку особистості». Поєднання впливів дає можливість цілісного підходу до аналізу розвитку учнів як соціальних осіб, а також вихід на прогнозований результат роботи за запропонованою технологією.

Основними методами виховної роботи з обдарованими учнями є:

- словесні методи, які є одними з основних методів формування особистості дитини (бесіда, роз'яснення, обговорення, диспут тощо);
- методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки (тренінги, ситуації вільного вибору тощо);
- методи стимулювання і заохочення.

Основними формами роботи є: різні види анкетування, творчі вечори, виставки творчих робіт, участь у класних, загальногімназійних, міських, обласних та Всеукраїнських акціях та змаганнях, тренінги, КВК,КТС, проектна діяльність та інші.

Рис.7

Ключовою фігурою виховного процесу є класний керівник, який на основі діагностики за програмою В.О.Киричука «Універсал» щорічно здійснює ґрунтовний аналіз діяльності класного колективу, кожного окремого учня та проектує навігаційний маршрут розвитку особистості в рамках технології педагогічної підтримки, надає практичні рекомендації з питань самовиховання, саморозвитку і самореалізації обдарованої особистості.

Дієвими етапами роботи класного керівника у створенні педагогічної підтримки є:

- оціночно-алгоритмічний;
- цілеспрямоване введення курсу соціальних навичок;
- допомога у створенні дитячої спільноти й організації самоврядування;
- нормостворення життєдіяльності класного колективу;
- рефлексійний.

Одним із основних суб'єктів впливу є **учнівське самоврядування** гімназії. Члени **учкому** підпорядковуються **Президенту** гімназії , який звітує на **Раді гімназії** перед батьками і вчителями про проведену роботу і бере активну участь у роботі Ради гімназії разом із членами учкому. Так як гімназія працює за двомісячниками, то основним органом учнівського самоврядування є **ВЕЛИКА РАДА**, на якій обговорюються результати роботи минулого двомісячнику і наголошуються завдання нового.

Рис. 8

Наприкінці кожного двомісячника (трьохмісячника) лідери звітують на **Раді лідерів** про проведену роботу. Лідери комісій учкому (дозвіллєвої, шефської,

спортивної, правової, краєзнавчої, інформаційної) – це, як правило, учні, які, за результатами діагностики, входять до активу класу і є конструктивними лідерами або підлідерами. Вони є *суб'єктами організації змістовної діяльності гімназії*, і це важливий фактор самоврядування як такого. Ініціативна робота членів шефської комісії учкому дозволяє протягом останніх п'яти років організовувати широкомасштабну благодійну діяльність (допомога інтернатам, дитячому будинку, дітям, хворим на СНІД і діабет, воїнам АТО, переселенцям, Миколаївському зоопарку тощо); брати участь у різних міських благодійних проектах – «Подаруй часточку доброти», «Сяйво доброти» «Твори добро» та ін.

У гімназії щорічно розробляються такі види планів, у яких враховується робота з обдарованими учнями:

- графічний план гімназії;
- системно-комплексний план;
- проектно-модульний план;
- календарний план;
- індивідуальні плани медпрацівників;
- плани класних керівників.

Члени **гуртків** беруть активну участь у традиційних гімназійних святах, у міських і обласних змаганнях і конкурсах, акціях і співпрацюють з органами учнівського самоврядування. Деякі з учнів є як членами гуртків, так і активними учасниками роботи учкому. Гуртки військово-патріотичного, військово-спортивного, фізичного, художньо-образотворчого, історично-краєзнавчого, науково-технічного та іншого спрямування працюють у гімназії: «Юний стрілець», «Влучний стрілець», «Зірниця», «Баскетбол», «Волейбол», «Рукоділля», «Історія гімназії», «Фотоаматори», «Гімназійний вісник», «ЮІР», «ДЮП». Кожний гурток має свої досягнення, як-то: перемоги і призові місця у спортивних іграх «Джура» і «Зірниця», конкурсах пісні і строю; районних, міських і обласних змаганнях; конкурсах «Український сувенір», «Новорічні

композиції», «Писанкове сяйво», «Веселковий вернісаж»; обласному конкурсі фотографій «Наш пошук і творчість тобі, Україно!»; Міжнародному конкурсі шкільних медіа; агітбригадах.

Рис.9

Обов’язковими умовами позитивної реалізації розвитку талановитих та обдарованих учнів є робота з батьками дітей, яка має таку структуру:

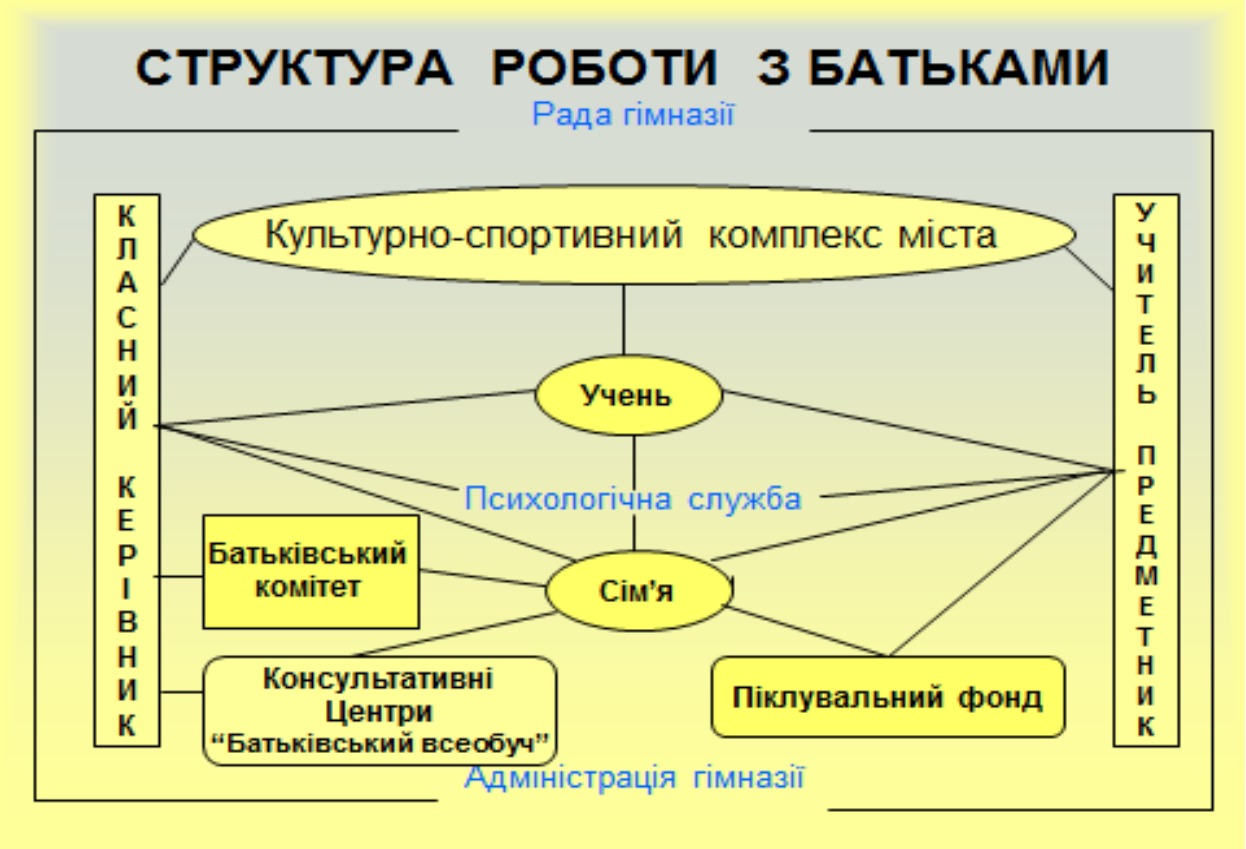

Рис.10

Організація роботи з обдарованими здійснюється через творчий проект класного керівника, який включає такі дані:

ТВОРЧИЙ ПРОЕКТ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

- Результати діагностики за анкетою "Соціум".
- Карта статистично-кількісного аналізу по класу.
- Якісно-описовий аналіз розвитку класного колективу.
- Графічний план-сітка.
- Системно-комплексний план:
    1. індивідуальна робота;
    2. групова робота;
    3. колективна у класі;
    4. участь класу у загально-шкільних заходах;
    5. робота з батьками;
    6. методична робота класного керівника.
- Календарний план вчителя.
- Проект класного керівника.
- Матеріали для кожного заходу за проектом класного керівника.

Рис.11

Рис.12

Таким чином, *творча* обдарованість у виховній роботі виявляється завдяки залученню учнів до підготовки традиційних гімназійних і державних свят, участі у гуртках різних напрямків, благодійних акціях, ініційованих як учнівським самоврядуванням, так і окремими класними колективами. Учнівське самоврядування дає можливість також виявити *лідерські* якості гімназистів, що найбільш помітні в процесі організації роботи комісій учкому, проведення виборів президента гімназії, членство в Раді гімназії тощо.

Виховна система Миколаївської гімназії №2 цілісно спрямована на розвиток, корекцію й психолого-педагогічну підтримку обдарованих і талановитих гімназистів.

ДОДАТОК 1

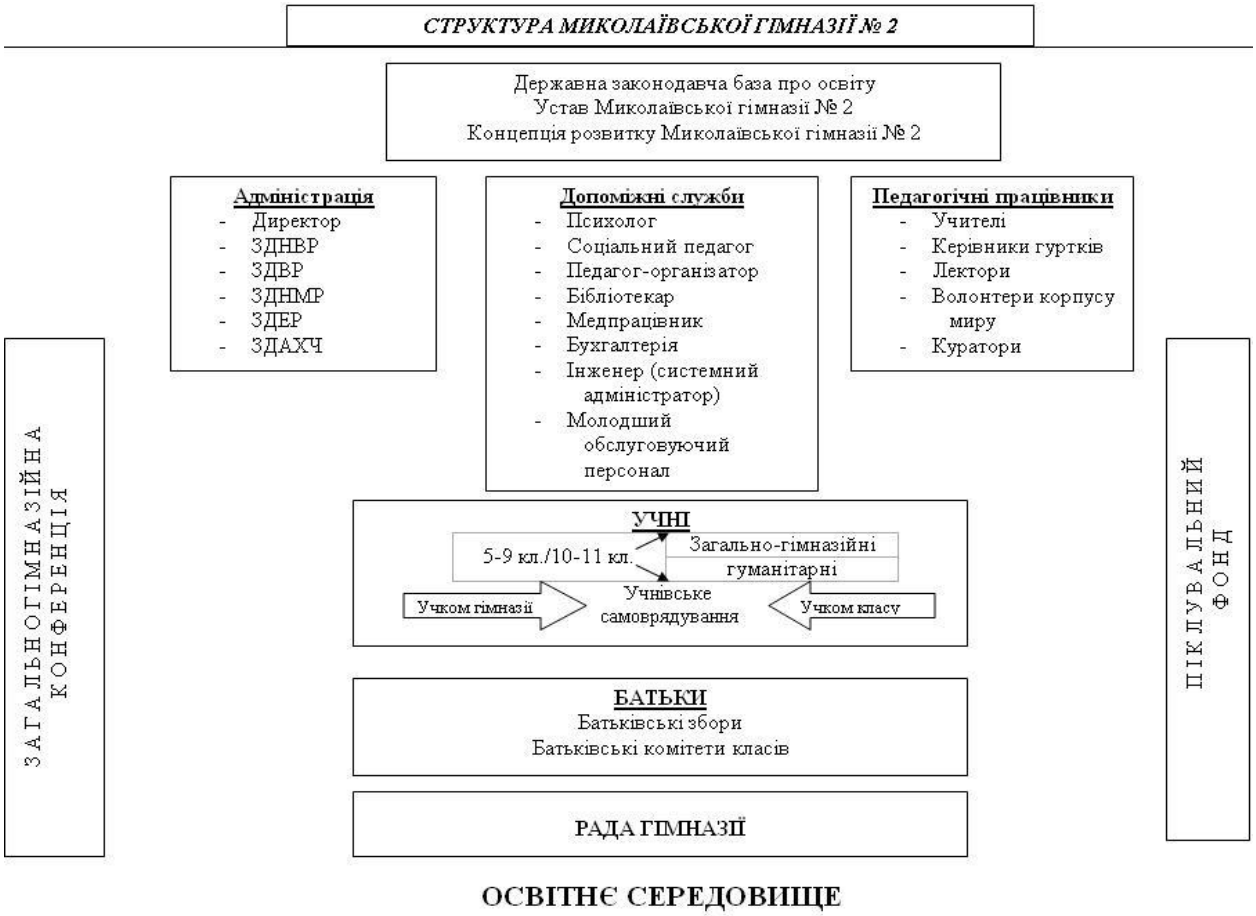
СТРУКТУРА МИКОЛАЇВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ № 2
Державна законодавча база про освіту
Устав Миколаївської гімназії № 2
Концепція розвитку Миколаївської гімназії № 2
Адміністрація
- Директор
- ЗДНВР
- ЗДВР
- ЗДНМР
- ЗДЕР
- ЗДАХЧ
Допоміжні служби
- Психолог
- Соціальний педагог
- Педагог-організатор
- Бібліотекар
- Медпрацівник
- Бухгалтерія
- Інженер (системний адміністратор)
- Молодший обслуговуючий персонал
Педагогічні працівники
- Учителі
- Керівники гуртків
- Лектори
- Волонтери корпусу миру
- Куратори
ЗАГАЛЬНОГІМНАЗІЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ
ПІКЛУВАЛЬНИЙ ФОНД
УЧНІ
5-9 кл./10-11 кл.
Загально-гімназійні
гуманітарні
Учком гімназії
Учнівське самоврядування
Учком класу
БАТЬКИ
Батьківські збори
Батьківські комітети класів
РАДА ГІМНАЗІЇ
ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

ДОДАТОК 2

УПРАВЛІННЯ МИКОЛАЇВСЬКОЮ ГІМНАЗІЄЮ № 2
за структурою і змістом організаційно-педагогічної діяльності, вибором рівнів ОПД
„Я-концепції" та технологічними картами управління ОПД керівника
базується на адаптивному впровадженні рекомендацій В.І.Зверева.
На рекомендаціях М.І. Поташника будується управлінський цикл прийняття рішень.

Структура управління гімназії

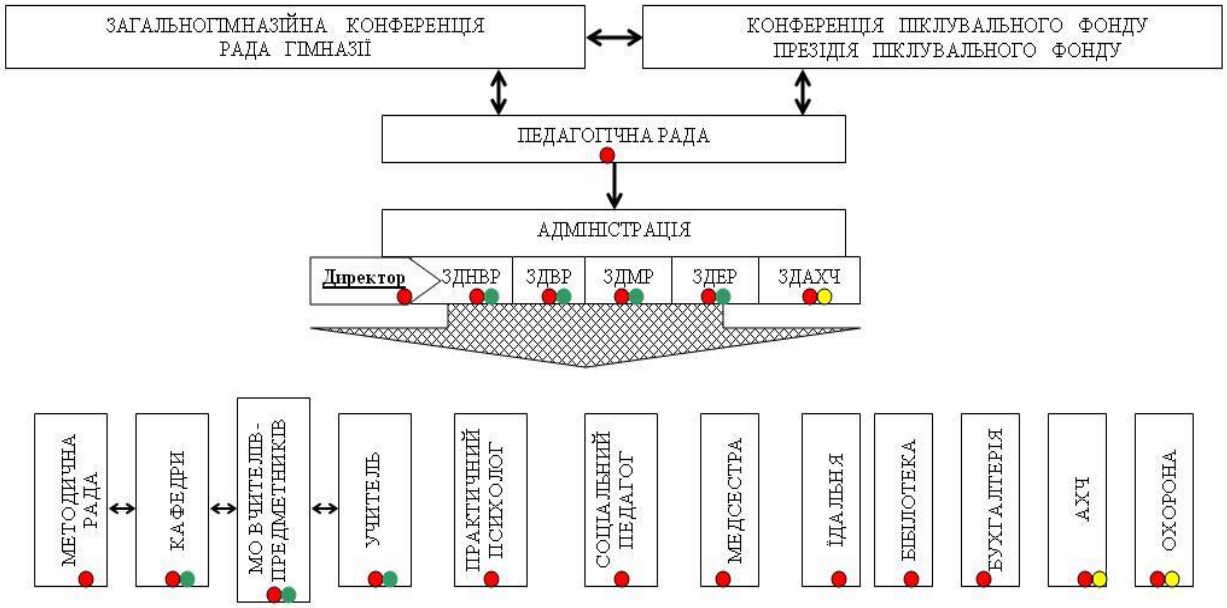

ДОДАТОК 3

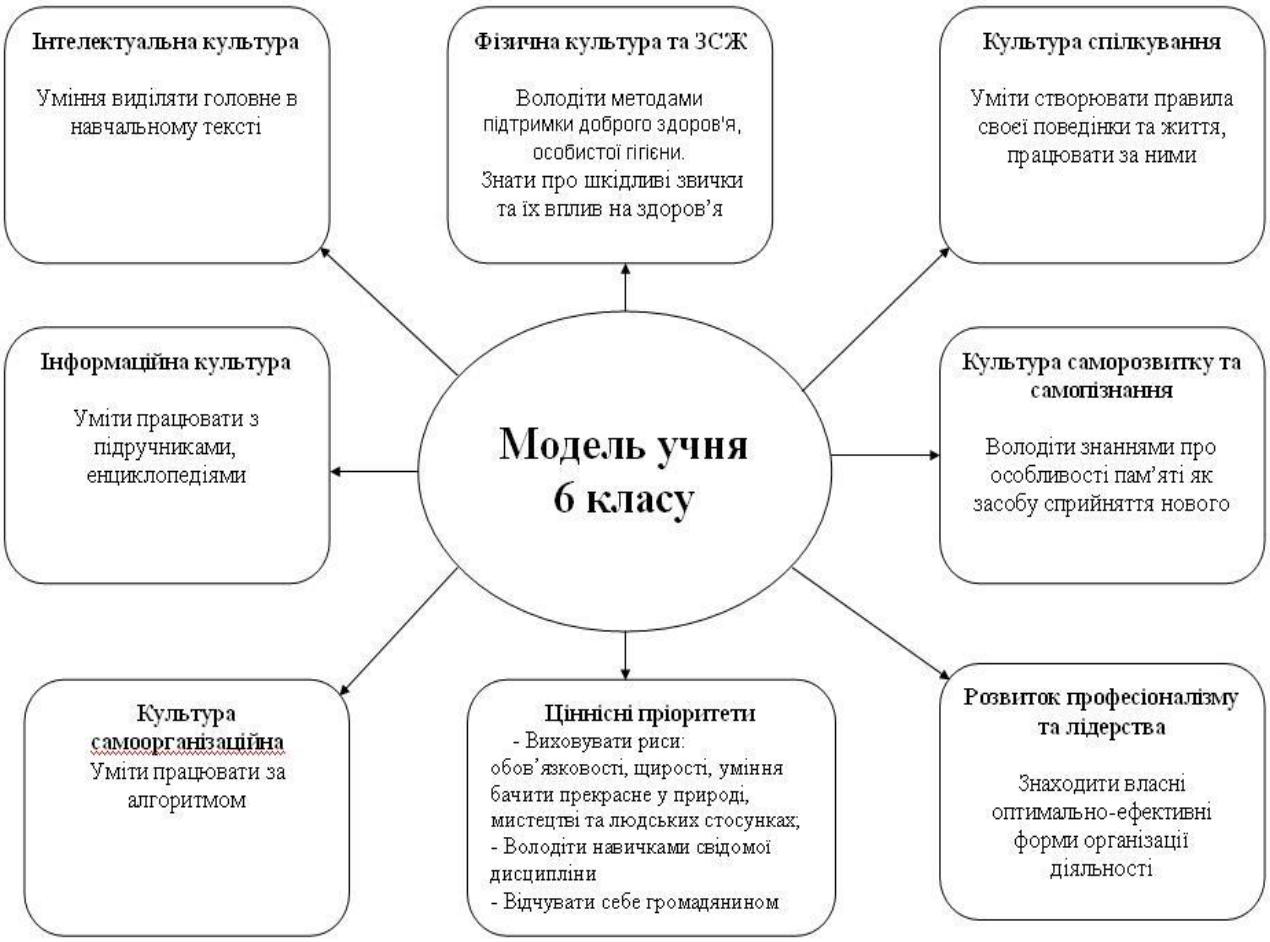
Інтелектуальна культура
Уміння виділяти головне в навчальному тексті
Фізична культура та ЗСЖ
Володіти методами підтримки доброго здоров'я, особистої гігієни.
Знати про шкідливі звички та їх вплив на здоров'я
Культура спілкування
Уміти створювати правила своєї поведінки та життя, працювати за ними
Інформаційна культура
Уміти працювати з підручниками, енциклопедіями
Модель учня 6 класу
Культура саморозвитку та самопізнання
Володіти знаннями про особливості пам'яті як засобу сприйняття нового
Культура самоорганізаційна
Уміти працювати за алгоритмом
Ціннісні пріоритети
- Виховувати риси: обов'язковості, щирості, уміння бачити прекрасне у природі, мистецтві та людських стосунках;
- Володіти навичками свідомої дисципліни
- Відчувати себе громадянином
Розвиток професіоналізму та лідерства
Знаходити власні оптимально-ефективні форми організації діяльності

ДОДАТОК 4

Інтелектуальна культура
Уміти визначати та пояснювати поняття
Фізична культура та ЗСЖ
Володіти загальними гігієнічними навичками, знати про раціональне харчування
Культура спілкування
Уміти співпрацювати з іншими в парі, групі
Інформаційна культура
Уміти працювати зі словниками, довідниками
Модель учня 5 класу
Культура саморозвитку та самопізнання
Володіти способами сприйняття інформації. Знати свої „+" і „—"
Культура самоорганізаційна
Уміти складати план дій, працювати за планом
Ціннісні пріоритети
- Виховувати риси: чесність, доброта, співпереживання, повага до старших, любов до батьківщини;
- Знати навички свідомої дисципліни
Розвиток професіоналізму та лідерства
Знати про вміння та навички організації урочної/позаурочної роботи

ДОДАТОК 5

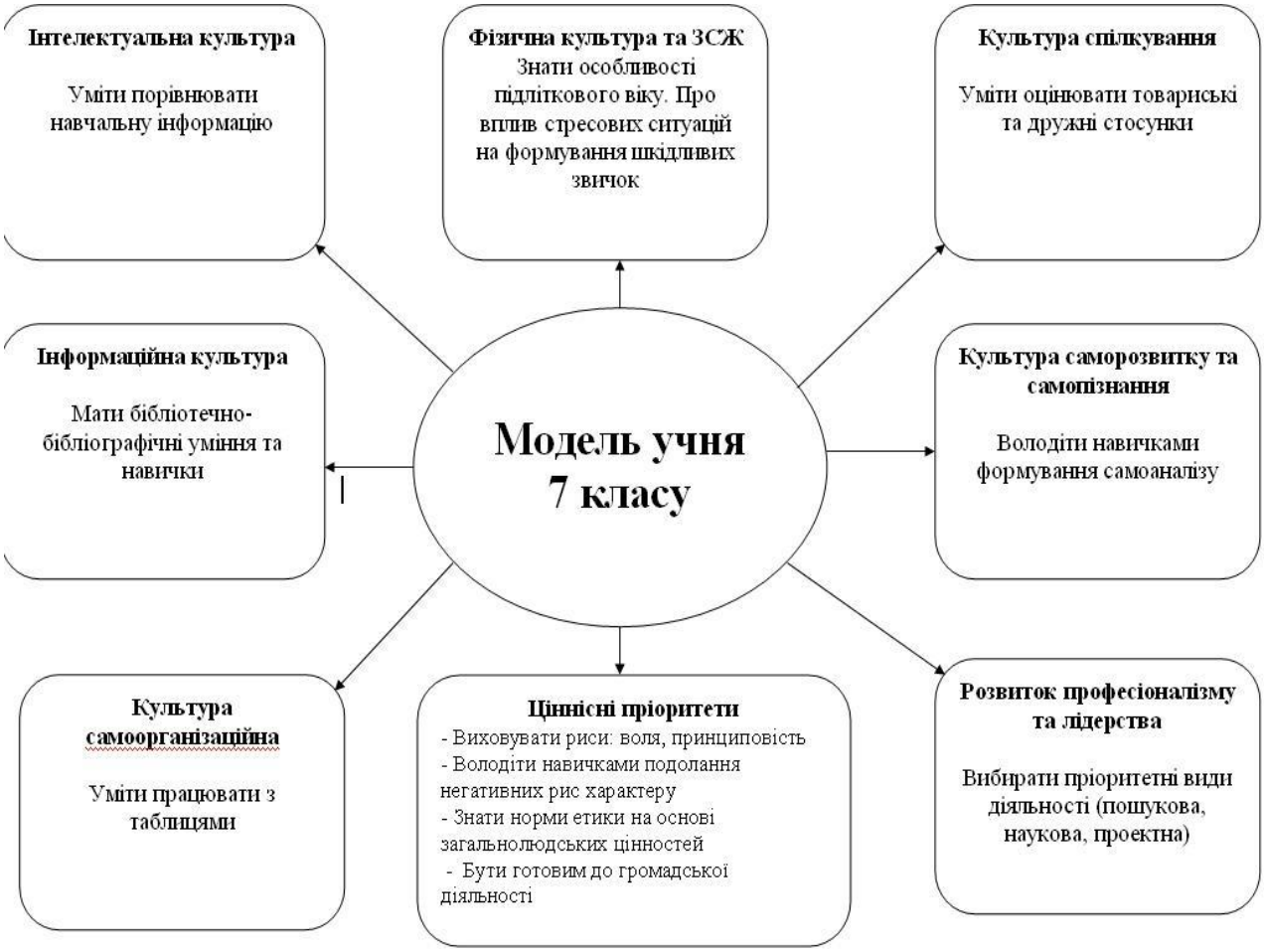
Інтелектуальна культура
Уміти порівнювати навчальну інформацію
Фізична культура та ЗСЖ
Знати особливості підліткового віку. Про вплив стресових ситуацій на формування шкідливих звичок
Культура спілкування
Уміти оцінювати товариські та дружні стосунки
Інформаційна культура
Мати бібліотечно-бібліографічні уміння та навички
Модель учня 7 класу
Культура саморозвитку та самопізнання
Володіти навичками формування самоаналізу
Культура самоорганізаційна
Уміти працювати з таблицями
Ціннісні пріоритети
- Виховувати риси: воля, принциповість
- Володіти навичками подолання негативних рис характеру
- Знати норми етики на основі загальнолюдських цінностей
- Бути готовим до громадської діяльності
Розвиток професіоналізму та лідерства
Вибирати пріоритетні види діяльності (пошукова, наукова, проектна)

ДОДАТОК 6

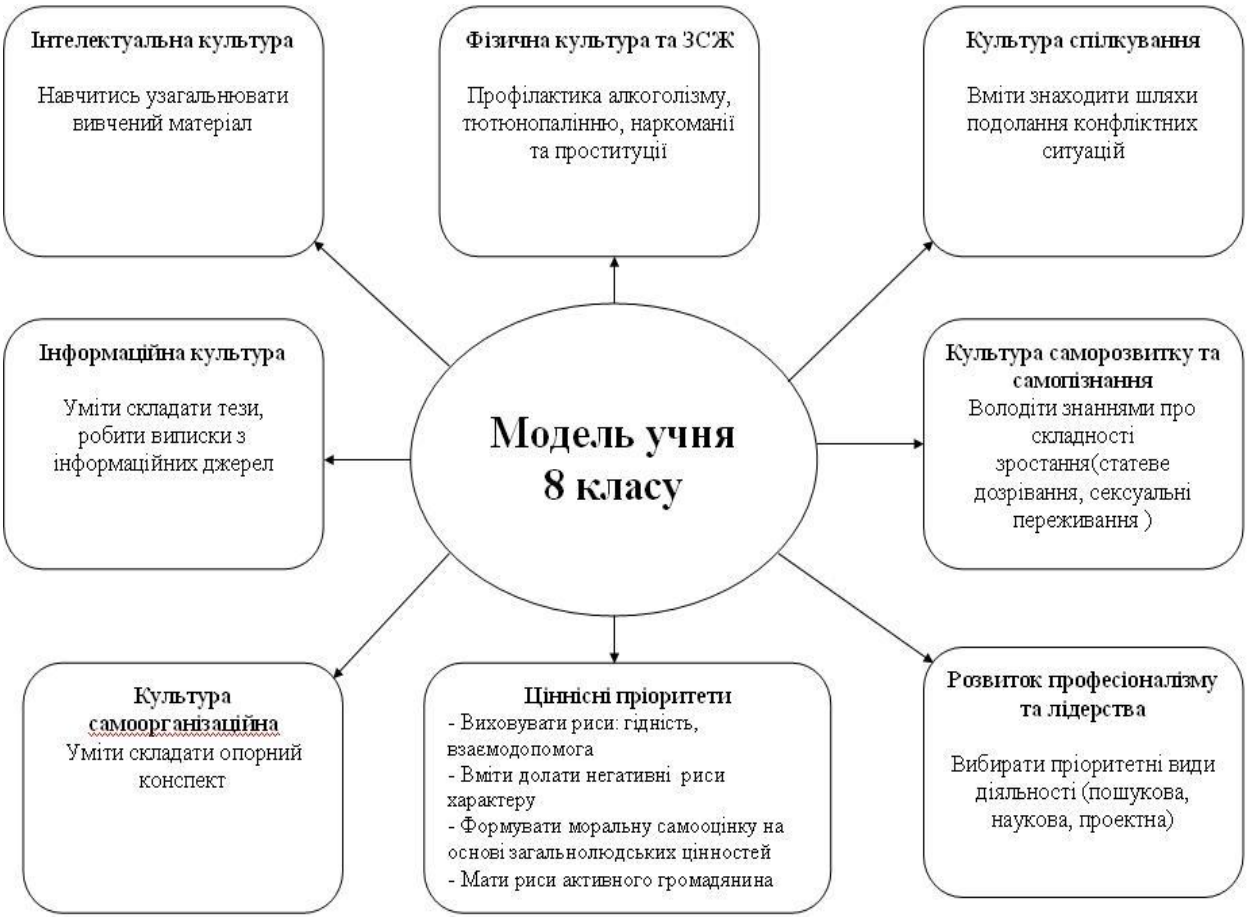
Інтелектуальна культура
Навчитись узагальнювати вивчений матеріал
Фізична культура та ЗСЖ
Профілактика алкоголізму, тютюнопалінню, наркоманії та проституції
Культура спілкування
Вміти знаходити шляхи подолання конфліктних ситуацій
Інформаційна культура
Уміти складати тези, робити виписки з інформаційних джерел
Модель учня 8 класу
Культура саморозвитку та самопізнання
Володіти знаннями про складності зростання(статеве дозрівання, сексуальні переживання)
Культура самоорганізаційна
Уміти складати опорний конспект
Ціннісні пріоритети
- Виховувати риси: гідність, взаємодопомога
- Вміти долати негативні риси характеру
- Формувати моральну самооцінку на основі загальнолюдських цінностей
- Мати риси активного громадянина
Розвиток професіоналізму та лідерства
Вибирати пріоритетні види діяльності (пошукова, наукова, проектна)

ДОДАТОК 7

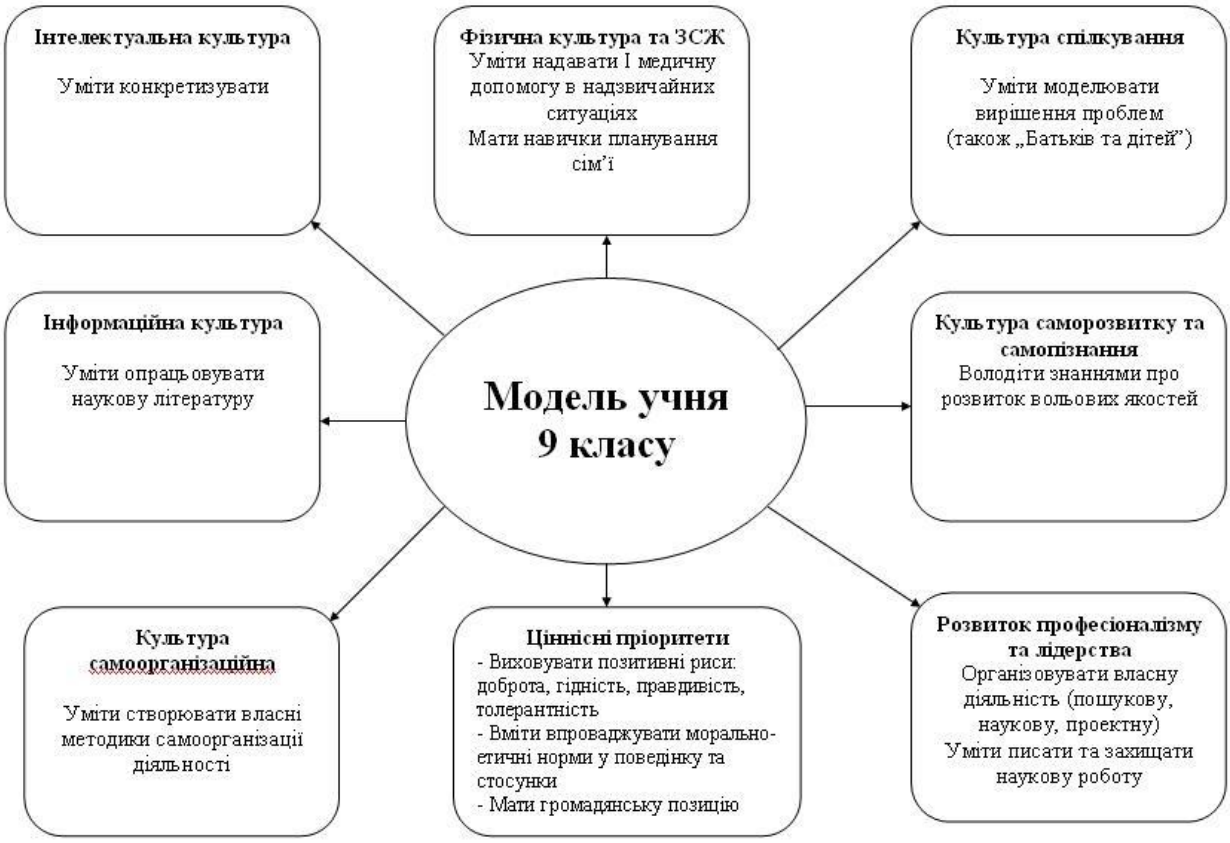
Інтелектуальна культура
Уміти конкретизувати
Фізична культура та ЗСЖ
Уміти надавати І медичну допомогу в надзвичайних ситуаціях
Мати навички планування сім'ї
Культура спілкування
Уміти моделювати вирішення проблем (також „Батьків та дітей")
Інформаційна культура
Уміти опрацьовувати наукову літературу
Модель учня 9 класу
Культура саморозвитку та самопізнання
Володіти знаннями про розвиток вольових якостей
Культура самоорганізаційна
Уміти створювати власні методики самоорганізації діяльності
Ціннісні пріоритети
- Виховувати позитивні риси: доброта, гідність, правдивість, толерантність
- Вміти впроваджувати морально-етичні норми у поведінку та стосунки
- Мати громадянську позицію
Розвиток професіоналізму та лідерства
Організовувати власну діяльність (пошукову, наукову, проектну)
Уміти писати та захищати наукову роботу

ДОДАТОК 8

Інтелектуальна культура
Навчитись мистецтва доведення
Фізична культура та ЗСЖ
Володіти знаннями про планування сім'ї, про інфекційні та венеричні захворювання
Культура спілкування
Уміти співпрацювати в соціумі (Мати сформоване розуміння прав та обов'язків)
Інформаційна культура
Уміти працювати з іншими джерелами інформації: самостійно знайти, відібрати, опрацювати інформацію
Модель учня 10 класу
Культура саморозвитку та самопізнання
Володіти знаннями про самосвідомість, самовизнання, самореалізацію
Культура самоорганізаційна
Уміти складати план життєдіяльності, досягати мети
Ціннісні пріоритети
- Виховувати позитивні риси: діловитість, бережливість, благородство
- Вміти впроваджувати морально-етичні норми у поведінку та стосунки
- Володіти навичками національно-свідомої особистості
Розвиток професіоналізму та лідерства
Уміти писати та захищати наукову роботу
Організовувати діяльність групи, колективу

ДОДАТОК 9

Інтелектуальна культура
Уміти моделювати, прогнозувати, систематизувати, структурувати
Фізична культура та ЗСЖ
Знати про профілактику професійних захворювань
Моделювати поведінку у сучасних соціальних умовах
Вести ЗСЖ
Культура спілкування
Уміти співпрацювати в соціумі
(Мати сформоване розуміння прав та обов'язків)
Інформаційна культура
Уміти формувати завдання, обробляти та розуміти інформацію
Модель учня 11 класу
Культура саморозвитку та самопізнання
Самосвідомість, самовизнання, самореалізація
Культура самоорганізаційна
Уміти складати план життєдіяльності, досягати мети
Ціннісні пріоритети
- Виховувати позитивні риси: толерантність, діловитість, гідність та ін.
- Впроваджувати морально-етичні норми у поведінку та стосунки
- Мити дієву громадянську і національну позиції
Розвиток професіоналізму та лідерства
Уміти писати та захищати наукову роботу
Організовувати діяльність групи, колективу

ДОДАТОК 10

Модель виявлення обдарованих дітей

Система комплексної оцінки

Мета: мати різнобічну характеристику на дитину, зібрати якомога більше інформації про неї

Учитель

Мета: через спостереження в навчальній діяльності, у науково-дослідницькій, у системі міжособистих відношень виділити особливо здібних дітей. Згідно анкети виділити наявність здібностей і оцінити ступінь їх виявлення

Батьки

Мета: через бесіду, анкетування з'ясувати, які здібності має дитина:

- інтелектуальні;
- художні;
- музичні;
- здібності до наукової роботи;
- літературні;

Психолог

Мета: використовуючи метод тестування, виявити рівень інтелекту і наявність творчих здібностей, дослідити емоційну і вольову сфери.

Обдарована дитина

Отримані дані порівняти і, якщо дитина має досить високі оцінки за результатами спостережень, анкетувань і тестувань, її можна віднести до групи **обдарованих**

ДОДАТОК 11

Психолого-педагогична карта на обдарованого учня

ПІБ_____

Дата народження_____

Клас_____

Батьки _____

Домашня адреса_____

Телефон_____

Тип обдарованості: _____

Успішність _____

Зміст роботи з учнем:

Результати психодіагностичних обстежень
Рекомендації гімназисту, учителям, батькам

ДОДАТОК 12

ПАМ'ЯТКА ВЧИТЕЛЮ ДЛЯ РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ

- Постійно працюйте над вихованням почуттів дітей, особливо обдарованих, вразливих і чутливих до всього, що стосується їхнього «Я».
- Допомагайте обдарованим дітям виробити адекватну Я-концепцію і самооцінку, розвивати емпатію.
- Забезпечуйте сприятливу емоційну атмосферу, адже дитина набуває емоційного досвіду в процесі взаємодії з людьми.
- Дотримуйтеся порядку й дисципліни, обдаровані діти, як і всі інші, повинні знати межу допустимої поведінки.
- Скеровуйте енергію і творчість обдарованих дітей у потрібне русло, щоб їх праця приносила користь.
- У роботі з обдарованими дітьми використовуйте дослідницький метод, це активізує їхню роботу.
- Розвивайте здібності дітей, широко використовуйте метод самостійного набуття знань.
- Привчайте обдарованих дітей працювати спільно, це допоможе їм легше адаптуватися до соціальних умов.
- Заохочуйте дітей - це стимулює їх.
- Тісно співпрацюйте з батьками обдарованих дітей, щоб розвинути здібності кожної дитини.

ДОДАТОК 13

ПАМ'ЯТКА БАТЬКАМ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ

- Створіть безпечну психологічну атмосферу дитині в її пошуках, де вона могла б знайти розраду у разі своїх розчарувань і невдач.
- Підтримуйте здібності дитини до творчості й виявляйте співчуття до ранніх невдач. Уникайте негативної оцінки творчих спроб дитини.
- Будьте терпимі до несподіваних ідей, поважайте допитливість ідеї дитини. Намагайтесь відповідати на всі запитання, навіть якщо вони вам здаються безглуздими.
- Залишайте дитину одну і дозволяйте їй, якщо вона бажає, самій займатися своїми справами. Надлишок опіки може обмежити творчість.
- Допомагайте дитині формувати її систему цінностей, не обов'язково засновану на її системі поглядів, щоб вона могла поважати себе і свої ідеї поряд з іншими ідеями та їх носіями.
- Допомагайте дитині задовольняти основні людські потреби, оскільки людина, енергія якої скута основними потребами, рідко досягає висот у самовираженні.
- Допомагайте дитині долати розчарування і сумніви, коли вона залишається сама в процесі не зрозумілого ровесникам творчого пошуку: нехай дитина збереже свій творчий імпульс.
- Поясніть, що не на всі запитання дитини завжди можна відповісти однозначно. Для цього потрібен час, а з боку дитини — терпіння. Вона має навчитися жити в інтелектуальному напруженні, не відкидаючи своїх ідей.
- Допомагайте дитині цінувати в собі творчу особистість. Однак її поведінка не має виходити за межі пристойного.
- Допомагайте дитині глибше пізнати себе. Виявляйте симпатію до її перших спроб виразити таку ідею словами і зробити зрозумілою для оточення.

ДОДАТОК 14

Перспективний план роботи з обдарованими учнями по Миколаївській гімназії №2 на 2010-2016 н.р.

№	Зміст заходу	Термін виконання	Відповідальні	Відмітка про виконання
Науково-методичне забезпечення роботи з обдарованими учнями				
1.	Підвищення кваліфікації педагогічних працівників шляхом інтерактивного навчання, вивчення, узагальнення та впровадження передового досвіду з питань розвитку обдарованої особистості	Постійно	ЗДНВР Нікуліна Т.І. ЗДНВР Павліченко А.В.	
2.	Оновлення банку даних про діагностичні методики, спрямовані на виявлення ОД за віковими категоріями.	Постійно	ЗДНВР Нікуліна Т.І., ЗДНВР Дєдкова Л.В, психолог Обльотова Н.М.	
3	Вироблення та корегування єдиних науково-методичних підходів до визначення критеріїв відбору ОД	Постійно	НМР	
4	Вироблення заходів, спрямованих на виявлення та розвиток здібностей ОД	Постійно	ЗДНВР Нікуліна Т.І., ЗДНВР Павліченко А.В., ЗДНВР Дєдкова Л.В., психолог Обльотова Н.М.	
5	Створення нових навчальних програм, медіаресурсів для роботи з ОД	Постійно	Педколектив, ЗДНВР Нікуліна Т.І., ЗДНВР Павліченко А.В., ЗДНВР Дєдкова Л.В.	
6	Створення та постійне оновлення банку даних “Обдарованість”	Щороку	ЗДНВР Дєдкова Л.В., психолог Обльотова Н.М.	
7	Створення системи раннього і поетапного виявлення ОД	Щороку	Психолог Обльотова Н.М., учителі-предметники	
8	Організація та проведення занять гуртків та секцій	Щороку	Учителі-предметники	
9	Участь учнів гімназії у заняттях секцій МАН, НТУ «Альтаїр»	Щороку	Учителі-предметники, ЗДНВР Дєдкова Л.В.	
10	Забезпечення вчителів сучасними навчально-методичними матеріалами для роботи з ОД	Постійно	Адміністрація	
11	Впровадження у НВП сучасних інноваційних технологій,	Постійно	Педколектив, адміністрація	

	вітчизняних та іноземних педагогічних методик розвитку здібностей ОД			
12	Робота школи ППД, майстер-класів, творчих груп з питань виявлення, навчання, виховання і розвитку ОД	Системно щороку	ЗДНВР Нікуліна Т.І., ЗДНВР Павліченко А.В., ЗДНВР Дєдкова Л.В., завкафедрами	
13	Удосконалення форм, методів і засобів пошуку, навчання і виховання обдарованих дітей	Системно щороку	ЗДНВР Нікуліна Т.І., ЗДНВР Павліченко А.В., ЗДНВР Дєдкова Л.В., завкафедрами	
14	Створення банку методик і програм, спрямованих на виявлення та розвиток обдарованих дітей.	Щороку	Психолог Обльотова Н.М.	
15	Підготовка друкованої продукції: посібник “Методичні рекомендації щодо організації роботи з обдарованою молоддю”; - збірник “Олімпіадні завдання з базових дисциплін”.	Системно щороку	Дєдкова Л.В., завкафедрами	
16	Створення і постійне оновлення Internet-каталог нормативно-правових та науково-методичних матеріалів з даної тематики	Систематично щороку	Бібліотекар Смєлова А.А., Волкожа О.В.	
17	Проведення практикуму «Форми роботи з ОД»	11.10.2010	ЗДНВР Нікуліна Т.І.	Виконано
18	Проведення педагогічнуої ради-круглого столу «ОД: досягнення , проблеми, перспективи»	27.10.2010	ЗДНВР Нікуліна Т.І.	Виконано
Проведення заходів для ОД				
1	Оновлювання інформаційного банку «Обдарованість»	Систематично протягом року	ЗДНВР Дєдкова Л.В., психолог Обльотова Н.М.	
2	Здійснення моніторингу результативності участі учнів у міських, обласних, регіональних, Всеукраїнських та Міжнародних олімпіадах, конкурсах.	Систематично протягом року	ЗДНВР Нікуліна Т.І., ЗДНВР Павліченко А.В., ЗДНВР Дєдкова Л.В.	
3	Здійснення психодіагностичного тестування, спрямованого на пошук обдарованих дітей та молоді, на предмет визначення	Систематично протягом року	Психолог Обльотова Н.М.	

	інтелектуального рівня розвитку різних вікових груп учнів			
4	Забезпечення проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад та командних турнірів з базових дисциплін.	Систематично протягом року	ЗДНВР Нікуліна Т.І., ЗДНВР Павліченко А.В., ЗДНВР Дєдкова Л.В.	
5	Участь у міських конкурсах: - “Поетична пристань”; - Конкурс з української мови ім.П.Яцика; - Конкурс-захист науково-дослідницьких робіт учнів-слухачів т/в МАН; - громадська акція “Громадянин”; - “Краща шкільна газета”; - “Мова – душа народу”; - “Об`єднаймося ж, брати мої!”; - “Найкращий читач”; - “Юні пожежні”; - “Юні інспектори руху”; - «Найкращий учень року» *тощо*	Щороку	Учителі-предметники, адміністрація	
6	Участь у І етапі конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН	Щороку	Учителі-предметники, адміністрація	
7	Участь у конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів-членів НТУ «Альтаїр»	Щороку	Учителі-предметники, адміністрація	
8	Участь у науково-практичній конференції за підсумками конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів НТУ «Альтаїр»	Щороку	Учителі-предметники	
9	Видання збірки найкращих НДР (за підсумками конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів НТУ «Альтаїр»)	Щороку	Учителі-предметники, адміністрація	
Навчання, виховання та розвиток обдарованої молоді				
1.	Розширення мережі профільних класів, спецкурсів, курсів за вибором, факультативів	Щороку	Адміністрація	
2	Забезпечення організаційно-педагогічні умови щодо	Щороку	Адміністрація	

	проведення навчальної практики відповідно до інтересів та нахилів дітей			
3	Сприяння роботі школи Олімпійського резерву	Щороку	ЗДНВР Павліченко А.В.	
4	Сприяння творчій співпраці (відповідно до профілю навчання) з вищими навчальними закладами.	Щороку	Адміністрація	
5	Співпраця із засобами масової інформації щодо висвітлення досягнень та проблем роботи з обдарованою молоддю.	Щороку	Адміністрація	
6	Сприяння творчій співпраці (відповідно до профілю навчання) з екон.ліцеєм №2 м. Миколаєва (Школа обдарованої дитини)	Щороку	Адміністрація	
7	Участь у конференціях, семінарах, тренінгах з питання розвитку талантів і здібностей гімназистів	Щороку	Адміністрація	
8	Друк НДР учнів у друкованих органах	Щороку	Адміністрація	
9.	Сприяння участі учнів у Міжнародних конкурсах, змаганнях, турнірах	Щороку	Адміністрація	
	Стимулювання			
1.	Здійснення морального та матеріального стимулювання творчих та обдарованих учнів за результатами участі в олімпіадах, конкурсах, змаганнях.	Щороку	Адміністрація	
2	Забезпечення проведення свята «За честь гімназії», на якому відзначаються переможці різноманітних конкурсів , олімпад, змагань.	Щороку (травень)	Адміністрація	
3	Стимулювання педагогічних працівників, які підготували учнів-переможців обласних та Всеукраїнських олімпіад, конкурсів, змагань.	Щороку (травень)	Адміністрація	
4	Забезпечення щорічного оздоровлення обдарованих дітей	Щороку (травень)	Адміністрація, соцпедагог	

ДОДАТОК 15

СТАТУТ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА

гімназистів та педагогічних працівників Миколаївської гімназії № 2

м. Миколаєва

«АЛЬТАЇР»

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Наукове товариство гімназистів та педагогічних працівників гуманітарної гімназії № 2 м. Миколаєва "АЛЬТАІР", в подальшому “Товариство”, є добровільною організацією, головною ціллю діяльності якої є об'єднання учнівської молоді, яка прагне удосконалювати свої знання в певної галузі науки, мистецтва, техніки, виробництва, розвивати свій інтелект, набувати уміння й навики науково-дослідної, дослідно-експериментальної діяльності під керівництвом вчених, педагогів, інженерів та інших фахівців; об'єднання творчих педагогічних працівників, працюючих над проблемами досконалення навчально-виховного процесу, методів та прийомів навчання й виховання, розробкою навчальних, методичних та інших посібників, дидактичних й демонстраційних матеріалів.

1.2. У своїй діяльності Товариство керується Конституцією України, Законом України "Про освіту", іншими нормативно-правовими актами України, що регулюють діяльність добровільних громадських організацій, а також цим статутом.

1.3. Товариство є юридичною особою з дня його державної реєстрації, має круглу печатку, штампи зі своїм найменуванням, зразки яких затверджуються Радою Товариства. Товариство не здійснює фінансових операцій, не має самостійного балансу, розрахункового рахунку та інших рахунків в банках України та іноземних банках.

1.4. Товариство поширює свою діяльність на територію Миколаївської області.

1.5. Юридична адреса Товариства: м. Миколаїв, вул. Адміральська, 24.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ТОВАРИСТВА.

2.1. Діяльність Товариства носить суспільний характер та здійснюється на засадах законності, гуманності, спільності інтересів і рівності прав її учасників, гласності, добровільності та самоврядування.

2.2. Товариство здійснює свою діяльність у таких основних напрямах:

- сприяння розвитку творчості педагогічних працівників і учнів гімназії та здібностей гімназистів;
- сприяння розвитку нових педагогічних технологій, методів, прийомів, реалізації освітніх програм;
- сприяння впровадженню інноваційних технологій в навчально-виховний процес, адміністративно-господарську діяльність гімназії;
- сприяння створенню необхідних умов розвитку розумових та творчих здібностей дітей, обдарованих дітей, талановитої творчої молоді;
- сприяння зростанню професійної майстерності педагогічних працівників гімназії;
- формування єдиного шкільного наукового співтовариства зі своїми традиціями;
- раннє розкриття інтересів і схильностей гімназистів до науково-пошукової діяльності, підготовка до самостійної дослідної роботи; професійна орієнтація гімназистів;
- створення умов для залучення в колективну пошуково-дослідницьку діяльність гімназистів різних віків для їхньої спільної роботи з професійними дослідниками;
- проведення досліджень, що мають практичне значення для освітнього процесу;
- розробка і реалізація дослідних та інших проектів;
- пропаганда досягнень техніки, літератури, мистецтва, педагогіки, психології, інших галузей науки.

2.3. З метою здійснення благодійної діяльності Товариство має право:

- самостійно вирішувати питання щодо своєї діяльності;
- утворювати відповідно до законодавства України свої відділення, філії, представництва;
- об’єднуватися у спілки, асоціації та інші об’єднання, що створюються на добровільній основі і сприяють виконанню статутних завдань;
- обмінюватися інформацією та спеціалістами з відповідними організаціями зарубіжних країн;
- засновувати засоби масової інформації, підприємства і організації, займатися видавничою діяльністю;
- рекомендувати до публікації й друку, використання в навчально-виховному процесі гімназії, рекомендувати до подання на затвердження в інші наукові товариства, вчені Ради організацій системи освіти методичні, наукові, пошукові, дослідні роботи і розробки гімназистів і педагогічних працівників гімназії, інших членів товариства;
- видавати гімназистам, працівникам гімназії, членам товариства довідки, свідоцтва щодо їх членства у товаристві, методичної, дослідницької, наукової та іншої діяльності у товаристві;
- бути членом інших наукових товариств;
- мати власну символіку, яка підлягає державній реєстрації у відповідності з Законом України "Про об'єднання громадян";
- популяризувати свою назву, символіку;
- мати інші права згідно з законодавством України.

2.4. Товариством приймається програма науково-дослідницької діяльності, яка є комплексом заходів, спрямованих на вирішення завдань, що відповідають статутним цілям Товариства.

3. ЧЛЕНСТВО У ТОВАРИСТВІ

ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ ЧЛЕНІВ ТОВАРИСТВА

3.1. Товариство самостійно визначає умови членства та структуру управління. Членами Товариства можуть бути учні та педагогічні працівники Миколаївської гімназії № 2 м.Миколаєва, а також інші громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства, які досягли 16 років, колективи установ системи освіти, організації, товариства, які визнають цей статут і своєю діяльністю сприяють реалізації його мети та завдань.

Прийом до Товариства здійснюється зборами Товариства або Радою Товариства. Прийом фізичних осіб здійснюється на підставі їх усних або письмових заяв, а юридичних осіб – на підставі заяви та договору про колективне членство між колективами організацій, підприємств та інших установ з Товариством.

3.2. Члени Товариства мають право:

- приймати участь у заходах, які здійснюються Товариством;
- вибирати членів керівних органів Товариства та бути обраними до них;
- вільно користуватися будь-якою інформацією, яка є у розпорядженні Товариства;
- одержувати консультації і рецензії на свої роботи від інших членів Товариства;
- публікувати результати своєї дослідної роботи в друкарських виданнях Товариства;
- брати участь у всіх зборах, засіданнях і конференціях Товариства;
- одержувати довідки і свідоцтва щодо свого членства і діяльності в Товаристві;
- висловлювати свої думки та пропозиції щодо поліпшення діяльності Товариства, сприяння досягненню Товариством статутних цілей.

3.3. Члени Товариства зобов'язані:

- дотримуватися статуту Товариства;
- виконувати рішення Товариства.

4. ПОРЯДОК УТВОРЕННЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ ТОВАРИСТВА

4.1. Вищим органом управління Товариства є збори Товариства.

4.2. До компетенції зборів належать:

- затвердження статуту Товариства;

- внесення змін та доповнень у статут;
- обрання виконавчого та контрольного органів Товариства;
- прийом до членів Товариства;
- затвердження програми науково-дослідницької діяльності Товариства, визначення основних напрямів діяльності;
- обрання членів Ради, керівника, контрольних органів та припинення їх діяльності;
- прийняття рішень про реорганізацію та ліквідацію Товариства.

4.3. Збори Товариства скликаються щорічно. Позачергові збори може бути скликано за рішенням Ради.

4.4. Збори Товариства вважаються повноважними, якщо в них приймають участь не менш 50% членів Товариства.

4.5. Рішення зборів приймаються простою більшістю присутніх членів. Рішення про внесення змін до статуту Товариства приймається при схваленні не менш ніж двома третинами голосів присутніх на зборах членів Товариства.

4.6. Для забезпечення поточної діяльності Товариства призначається адміністративно-виконавчий орган – Рада товариства. Рада обирається в складі керівника, секретаря та членів Ради.

4.7. Рада збирається на свої засідання не рідше чотирьох разів на рік, а позачергово – за ініціативою керівника. Засідання Ради є правомочним, якщо на ньому присутні не менш як дві третини членів Ради. Рішення Ради приймаються при схваленні не менш ніж 50% голосів присутніх на засіданні членів Ради.

4.8. Члени Ради обираються загальними зборами строком на чотири роки з числа членів Товариства.

4.9. Рада Товариства:

- здійснює керівництво Товариством у період між зборами членів Товариства.;
- контролює виконання рішень зборів членів Товариства;
- створює у відповідному порядку відділення Товариства, організації, підприємства й об’єднання, необхідні для виконання Товариством його статутних завдань, затверджує їх статути (положення) та призначає керівників;

4.10. Роботою Ради керує керівник наукового товариства, який:

- організовує роботу Ради;
- вносить питання на розгляд Ради та головує на її засіданнях;
- забезпечує виконання поточних та перспективних планів діяльності Товариства;
- від імені Товариства без довіреностей одноособово підписує будь-які документи;

4.11. За дорученням керівника та за згодою Ради Товариства його повноваження можуть виконувати інші члени Ради.

4.12. Контролюючі функції в Товаристві здійснює контрольна комісія, яка:

- здійснює контроль за діяльністю Товариства у період між зборами членів Товариства;

- наглядає за законністю прийняття рішень зборами членів Товариства, Радою Товариства;
- здійснює контроль за діяльністю членів Товариства;
- контролює виконання програм Товариства;
- доповідає про результати своєї діяльності на зборах членів Товариства.

4.13. Контрольна комісія збирається на свої засідання не рідше одного-двох разів на рік, а позачергово – за ініціативою голови контрольної комісії. Засідання контрольної комісії є правомочним, якщо на ньому присутні не менш як дві третини членів комісії. Рішення контрольної комісії приймаються при схваленні не менш ніж 50% голосів присутніх на засіданні членів комісії.

4.14. Члени контрольної комісії обираються загальними зборами строком на чотири роки з числа членів Товариства.

4.15. Члени Ради та контрольної комісії, а також інші члени Товариства не одержують заробітну плату за свою роботу в цих органах і в Товаристві. Витрати, обумовлені виконанням статутних обов’язків у керівних органах, можуть бути відшкодовані за рахунок коштів спонсорів.

5. ФІНАНСОВІ ОПЕРАЦІЇ, МАЙНО І КОШТИ ТОВАРИСТВА

5.1. У власності Товариства немає рухомого й нерухомого майна, матеріальних та нематеріальних активів, коштів, а також іншого майна.

5.2. Товариство не здійснює фінансову діяльність, немає бухгалтера та інших працівників, які отримують заробітну плату. Свої обов'язки члени товариства виконують на добровільній безоплатній основі.

5.3. Товариство не здійснює господарську прибуткову діяльність.

6. ПОРЯДОК ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО СТАТУТУ

6.1. В разі необхідності, зміни до статуту проводяться на підставі рішення зборів.

6.2. Про зміни в статуті Товариства керівник наукового товариства в 10-денний термін письмово повідомляє реєструючий орган.

7. РЕОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЛІКВІДАЦІЯ ТОВАРИСТВА

7.1. Припинення діяльності Товариства відбувається шляхом його реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення) або ліквідації.

7.2. Реорганізація Товариства проводиться за рішенням зборів Товариства.

7.3. У разі реорганізації Товариства його права і обов’язки переходять до правонаступників (правонаступника).

7.4. Товариство не може бути реорганізований в юридичну особу, метою діяльності якої є одержання прибутку.

7.5. Ліквідація Товариства здійснюється за рішенням членів Товариства на підставі статуту або рішення суду.

7.6. Ліквідація Товариства здійснюється ліквідаційною комісією, які призначають збори членів Товариства, а у разі, коли рішення про ліквідацію прийняте судовими органами – відповідним органом.

ЦИКЛОГРАМА РОБОТИ НТУ «АЛЬТАЇР» на рік

№ з/п	Вид роботи	Місяці навчального року								
		09	10	11	12	01	02	03	04	05
1.	Визначення галузі дослідження,	X 10-11	X 10-11							
2.	Обрання теми дослідження і визначення керівника	X 10	X 10							
3.	Установча загальногімназійна конференція		X 9-11							
4.	Засідання секцій			X	X	X	X	X		
5.	Індивідуальна робота гімназистів над змістом НДР	X 10-11	X 10-11	X 10-11	X 10-11	X 10-11	X 10-11	X 10-11		
6.	Надання керівниками секцій індивідуальних консультацій щодо написання НДР		X	X	X	X	X	X		
7.	Контроль за написанням учнями НДР з предметів		X	X	X	X	X	X		
8.	Перевірка НДР учителями				X			X		

9.	Відкритий захист НДР учнями						X 10-11	X 10-11		
10.	Підсумкова загальногімназійна конференція «Наші перемоги»								X 9-11	
11.	Участь у роботі територіального відділення МАН України: - шкільне тестування до МАН; - міське відбіркове тестування до Миколаївського відділення МАН України; - обласне відбіркове тествання до Миколаївського відділення МАН України; - установча сесія в Миколаївському відділенні МАН України; - міжсесійна робота; - захист НДР; - підбиття підсумків.	X 9-10	X 9-10			X 9-10 X 10-11	 X 10-11			
12.	Участь в предметних олімпіадах , конкурсах, змаганнях		X	X	X	X	X	X		

13.	Попередній відбір учнів середньої ланки до резерву	X								X

ДОДАТОК 16

Моніторинг досягнень кожного гімназиста за 7 років навчання

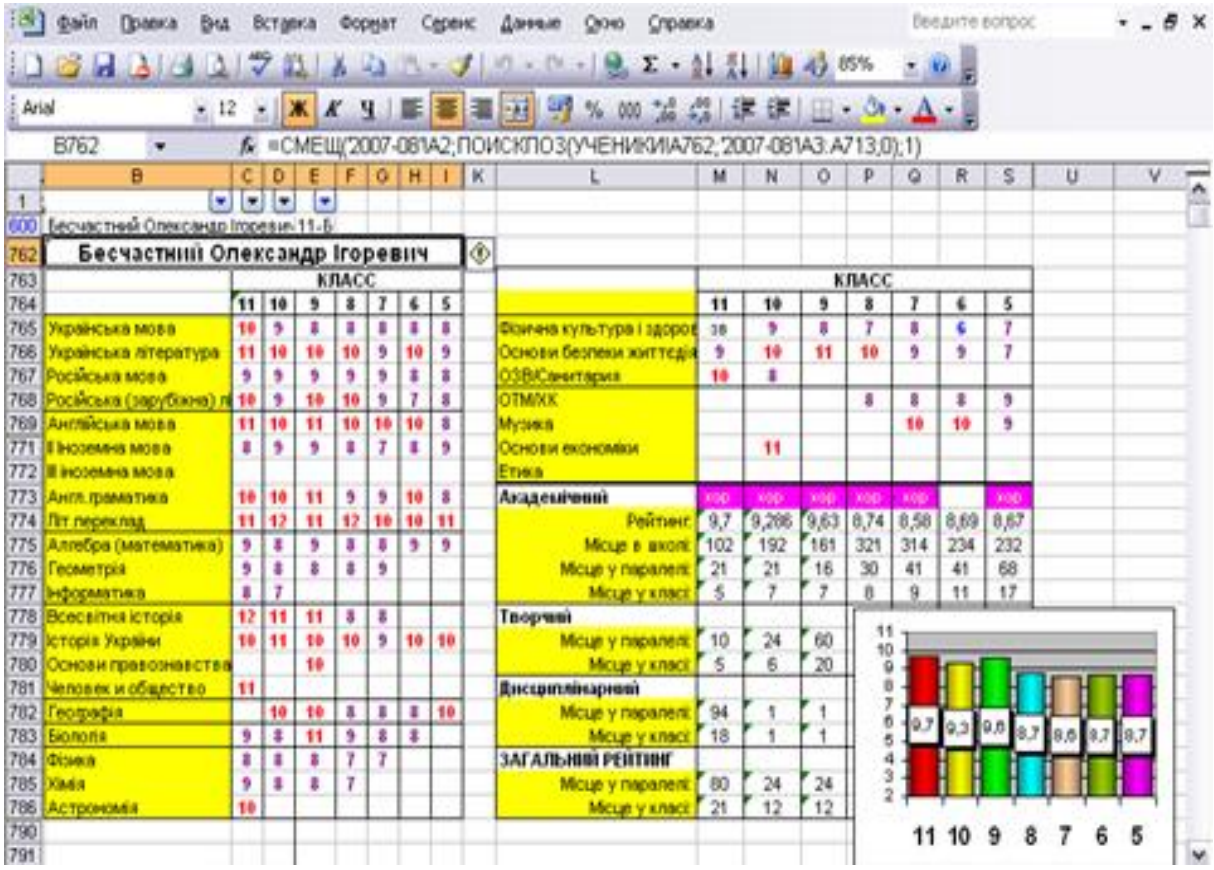

Файл Правка Вид Вставка Формат Сервис Данные Окно Справка

B762 =СМЕЩ('2007-08'!A2;ПОИСКПОЗ(УЧЕНИКИ!A762;'2007-08'!A3:A713;0);1)

600 Бесчастний Олександр Ігоревич 11-Б

762 **Бесчастний Олександр Ігоревич**

	КЛАСС						
	11	10	9	8	7	6	5
Українська мова	10	9	8	8	8	8	8
Українська література	11	10	10	10	9	10	9
Російська мова	9	9	9	9	9	8	8
Російська (зарубіжна) лі	10	9	10	10	9	7	8
Англійська мова	11	10	11	10	10	10	8
I іноземна мова	8	9	9	8	7	8	9
II іноземна мова							
Англ. граматика	10	10	11	9	9	10	8
Літ. переклад	11	12	11	12	10	10	11
Алгебра (математика)	9	8	9	8	8	9	9
Геометрія	9	8	8	8	9		
Інформатика	8	7					
Всесвітня історія	12	11	11	8	8		
Історія України	10	11	10	10	9	10	10
Основи правознавства			10				
Человек и общество	11						
Географія		10	10	8	8	8	10
Біологія	9	8	11	9	8	8	
Фізика	8	8	8	7	7		
Хімія	9	8	8	7			
Астрономія	10						

	КЛАСС						
	11	10	9	8	7	6	5
Фізична культура і здоров	10	9	8	7	8	6	7
Основи безпеки життєдія	9	10	11	10	9	9	7
ОЗВ/Санитария	10	8					
ОТМ/ХК				8	8	8	9
Музика					10	10	9
Основи економіки		11					
Етика							
Академічний	ХОР	ХОР	ХОР	ХОР	ХОР		ХОР
Рейтинг	9,7	9,286	9,63	8,74	8,58	8,69	8,67
Місце в школі	102	192	161	321	314	234	232
Місце у паралелі	21	21	16	30	41	41	68
Місце у класі	5	7	7	8	9	11	17
Творчий							
Місце у паралелі	10	24	60				
Місце у класі	5	6	20				
Дисциплінарний							
Місце у паралелі	94	1	1				
Місце у класі	18	1	1				
ЗАГАЛЬНИЙ РЕЙТИНГ							
Місце у паралелі	80	24	24				
Місце у класі	21	12	12				

ДОДАТОК 17

Рейтинг учнів класів та паралелей за семестр і рік (академічний, творчий, дисциплінарний, загальний)

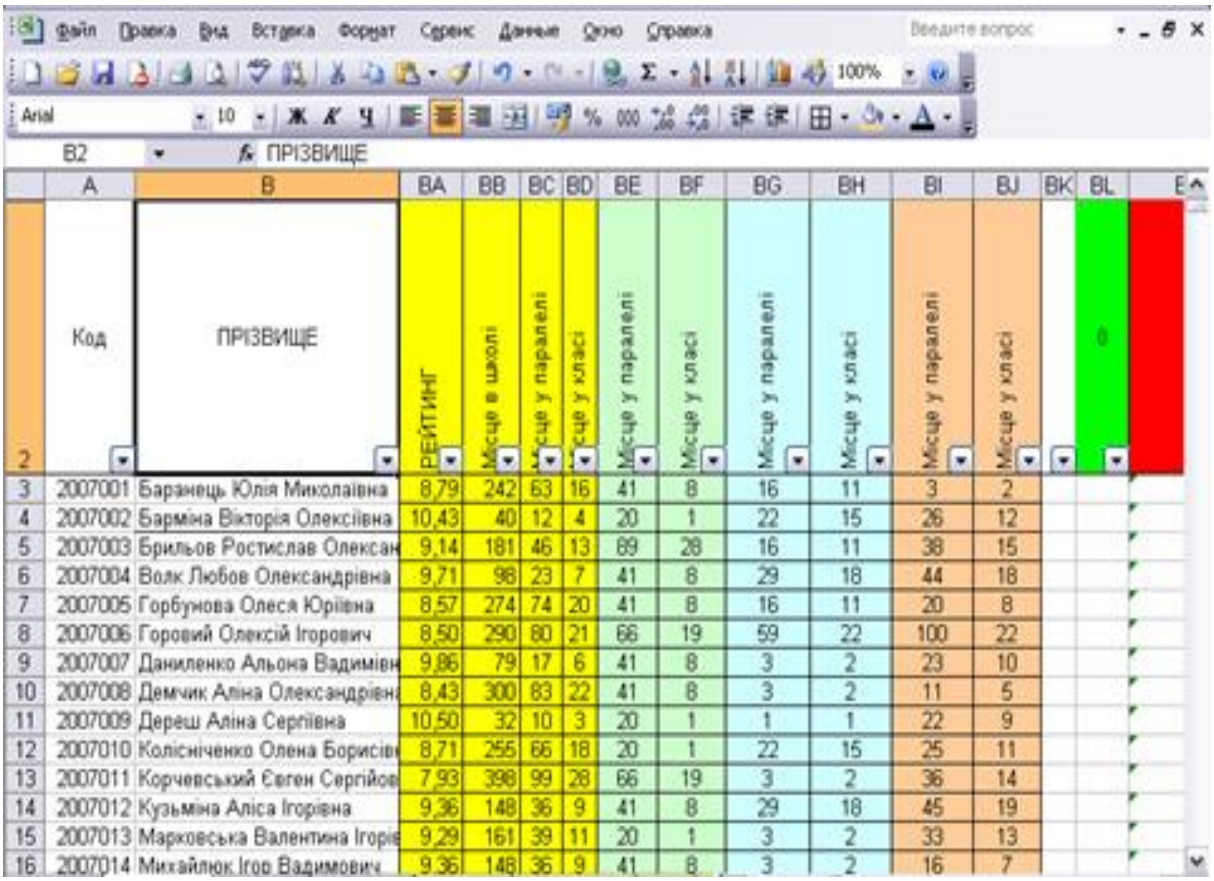

	A	B	BA	BB	BC	BD	BE	BF	BG	BH	BI	BJ	BK	BL
2	Код	ПРІЗВИЩЕ	РЕЙТИНГ	Місце в школі	Місце у паралелі	Місце у класі	Місце у паралелі	Місце у класі	Місце у паралелі	Місце у класі	Місце у паралелі	Місце у класі		0
3	2007001	Баранець Юлія Миколаївна	8,79	242	63	16	41	8	16	11	3	2		
4	2007002	Барміна Вікторія Олексіївна	10,43	40	12	4	20	1	22	15	26	12		
5	2007003	Брильов Ростислав Олексан	9,14	181	46	13	89	28	16	11	38	15		
6	2007004	Волк Любов Олександрівна	9,71	98	23	7	41	8	29	18	44	18		
7	2007005	Горбунова Олеся Юріївна	8,57	274	74	20	41	8	16	11	20	8		
8	2007006	Горовий Олексій Ігорович	8,50	290	80	21	66	19	59	22	100	22		
9	2007007	Даниленко Альона Вадимівн	9,86	79	17	6	41	8	3	2	23	10		
10	2007008	Демчик Аліна Олександрівн	8,43	300	83	22	41	8	3	2	11	5		
11	2007009	Дереш Аліна Сергіївна	10,50	32	10	3	20	1	1	1	22	9		
12	2007010	Колісніченко Олена Борисів	8,71	255	66	18	20	1	22	15	25	11		
13	2007011	Корчевський Євген Сергійов	7,93	398	99	28	66	19	3	2	36	14		
14	2007012	Кузьміна Аліса Ігорівна	9,36	148	36	9	41	8	29	18	45	19		
15	2007013	Марковська Валентина Ігорів	9,29	161	39	11	20	1	3	2	33	13		
16	2007014	Михайлюк Ігор Вадимович	9,36	148	36	9	41	8	3	2	16	7		

ДОДАТОК 18

Історична довідка про гімназію

Миколаївська гімназія № 2 веде свій початок ***з 1864 року*** , коли у будівлі по вулиці Адміральській, 20 відкрилась жіноча прогімназія.

- ***15 серпня 1898 р***. – прогімназія перетворена в гімназію – семикласний навчальний заклад.
- ***серпень 1900р***. – відкритий восьмий, педагогічний клас, який випускав вчителів.
- ***1919 рік*** – відбувся останній випуск Миколаївської другої гімназії. У тому ж році у будівлі гімназії була відкрита Миколаївська Друга трудова школа.
- До середини ***50-х*** років школа лишалась жіночою.
- ***1959 р***.– школа № 2 перетворена в школу з поглибленим вивченням англійської мови.
- ***1991 р.*** – школа отримала статус гімназії Центрального району м. Миколаєва.
- ***1993 р.*** – рішенням представника Президента по Миколаївській області навчальному закладу присвоєно статус гуманітарної гімназії.
- ***1996 р***. – гімназія створює навчально-виховний комплекс з спеціалізованою загальноосвітньою школою № 59 І ступеня з поглибленим вивченням англійської мови з 1 класу, продовжуючи славні традиції співпраці гімназії і прогімназії.

ДОДАТОК 19

СПІВПРАЦЯ З ГРОМАДОЮ МІСТА, ОБЛАСТІ, УКРАЇНИ, ЗАРУБІЖЖЯМ

МНДУ ім. В.О.Сухомлинського

ЧДУ ім. П.Могили

Національний університет кораблебудування ім. Макарова

Одеський національний університет імені Мечнікова

Асоціація «Відродженні гімназії України»

АПН України «Інститут обдарованої дитини»

Миколаївський міський центр соціальної служби для молоді

Центр зайнятості, управління праці та соціального захисту Центрального району м. Миколаєва

Відділ роботи з неповнолітніми, управління по роботі в справах сім'ї та молоді адміністрації Центрального району

«Council of Europe Action Plan on Media in Ukraine"

Корпус Миру

«Український журнал в Чехії»

«Пражський освітній центр»

Об'єднання українців у Польщі

Палац творчості учнів

Російський драматичний театр

Український театр драми та музичної комедії

Бібліотеки: ім. Кропивницького; обласна дитяча ім. Лягіна; бібліотека для юнацтва; міська дитяча бібліотека ім. Ш. Кобера

Обласна філармонія

Музична школа № 2

Обласний центр туризму

Музеї: Краєзнавчий; ім. Верещагіна; ім. Лягіна; Музей суднобудування та флоту

Станція юннатів

Спортивний комплекс «Водолій»

Спілка Червоного Хреста